Dziś 14 str. Cena 15 gr.

BIAŁOSTOCKI KURJER POLSKI

REDAKCJA i ADMINISTRACJA. Warszawska 18, tel. 235. — NACZELNY REDAKTOR przyjmuje od godz. 7 do 8 wieczorem.
ADMINISTRACJA czynna od godz. 9 rano do 2 popoł. i od 5 do 7 wiecz.
Jednocześnie prenumeratę i ogłoszenia na „Białostocki Kurjer Polski" przyjmuje się w Drukarni Polskiej ul. Warszawska 61.

№ 83 BIAŁYSTOK, czwartek dn. 18 grudnia 1924 r Rok I.

„Modern"

DZIŚ
PREMJERA
Olbrzymie arcydzieło monumentalne przed którem bledną dotychczas wytworzone filmy

Niebywała dotychczas wystawa!
Cesarskie pałace i parki
Olbrzymie tyrki
Hipodromy Wyścigi — Turnieje
Igrzyska olimpijskie
Uczty — Orgje — Bahanalie
Intrygi i konflikty miłosne
Pochód kurtyzan fortury — balety
Cuda architektury.

Największa kurtyzana w cesarskiej purpurze

TEODORA
10 aktów
Wspaniałe widowisko przepychu, rozpusty i namiętności.

w roli tytułowej
RITA JOLIVET

CENY MIEJSC:
na 1-szy seans: 6.30 od 1 zł.
„ 2 „ 8.30 „ 1 zł. 50 gr.
„ 3 „ 10.30 „
Passe-partout nie ważne.

SPRZEDAŻ GWIAZDKOWA
po cenie KOSZTU
Tylko od dnia 17 do 24 grudnia r. b.
wszystkich artykułów znajdujących się na składzie
DOMU HANDLOWEGO
BRONISŁAW PERŁOWSKI
BIAŁYSTOK, Lipowa 6, I piętro telef. 70.

Manufaktura
Obuwie
Kalosze
Galanterja
Swetry
Kołdry
Portjery
Firanki
Dywany
Łóżka żelazne.

Meble stylowe, gięte Thoneta, Naczynia kuchenne, Szkło, Porcelana, wyroby Frageta.

Wszystkie towary pierwszorzędnej dobroci.

Zarząd Elektrowni Białostockiej
niniejszem przypomina pp. Abonent m. Elektrowni Białostockiej, że termin płatności rachunków za zużyte w m. Listopadzie r. b. prąd elektryczny upłynął. Dostawa prądu elektrycznego będzie przerwana począwszy od dnia 18-go b. m.
Białystok, dn. 16 grudnia 1924 r.

POLSKI BANK PARCELACYJNY
Sp. z ogr. odp.
Jagiellońska 54, BYDGOSZCZ Telefon № 1340.
Przeprowadza parcelacje na rachunek własny oraz właścicieli, pośredniczy przy sprzedaży i dzierżawie nieruchomości — członkom udziela rad bezpłatnie w sprawach nieruchomości i korzystnego lokowania kapitału
Przyjmuje wkłady i drobne oszczędności na możliwie korzystnych warunkach.
Oddziały w Białymstoku: Ang. stys. Firek, prezes Zw. Inw. Wojennych.

KINO **PALACE** Chmielna 9. Telef. 51-14. Pocz. o godz. 5 pp.

Dziś wielka Premjera sensacyjnego dramatu salonowego p. t.

TANIEC MILJARDÓW

z przecudną Czeszką MARJĄ KAMRADEK w roli głównej

Uwaga. Pragnąc swym stałym bywalcom uprzystępnić rozrywkę w ciężkim okresie przedświątecznym, postanowiliśmy na obraz ten znacznie obniżyć ceny wstępu do zł. 1⁵⁰ i zł. 2⁵⁰

Korzystajcie z okazji!! Korzystajcie z okazji!!

Kino WODEWIL Nowy Świat 42. Pocz. o godz. 5.30 pp. ost. 10 w. Sala dobrze ogrzana.

Jak kobiety kochają i nienawidzą

Dramat życiowy w 6 wielkich aktach.

W roli głównej: najpiękniejsza Włoszka **MANZINI.**

„ŚWIATOWID" Marszałkowska 111. Pocz. o godz. 4-ej. Dla dzieci i młodzieży ceny zniżone.

PAT & PATACHON

Wspaniały program humoru i śmiechu w najlepszej i najnowszej kreacji p. t. „TANCERECZKA"

Nad program: Najkomiczniejsza farsa-groteska p. t. „Filmujcie sami"

Nikt nigdy nigdzie nie uśmiał się tak, jak uśmieje się na tym rekordowym programie.

„STYLOWY" Marszałkowska 112. Początek o godzinie 5-ej. Dla dzieci i młodzieży dozwolone.

KRÓLOWA MODY MAE MURRAY W PRZEPIĘKNEJ 7-io AKTOWEJ KOMEDJI p. t.

„FRANCUSKA LALKA" Obraz wł. D. H. „[illegible]FILM"

„FILHARMONJA" JASNA 5. Początek o godz. 4-ej.

Dramat współczesny w 8 aktach. **„Strącone bożyszcze"** Z gwiazdami ekranów **Lianą Haid i Betty Blythe.**

NOWY Marszałkowska 125. Początek o godz. 5 ej. Ostatni seans o 10 ej.

Mary Pickford w roli rozkosznego podlotka w 9-aktowym dramacie p. t. **Dziewczynka z Ostendy**

Dla dzieci i młodzieży dozwolone

Jeszcze żadna artystka świata nie oczarowała tak [illegible] MARY PICKFORD [illegible] symbol wdzięku i piękności [illegible]

KINO PAN Nowy-Świat 40. Początek o g. 5, ost. seans o 10 w.

W CIENIU DRAPACZÓW NIEBA dramat filmowy w [illegible] aktach na tle [illegible] NEW-YORKU

New-York w całej okazałości. [illegible] artystów i literatów. Przepych, bogactwo, nędza i zbrodnia w największej stolicy świata [illegible] za wszelką cenę dolarów!

„ROCOCO" Nowy Świat 63. Pocz. o godz. 6 popoł. Sala dobrze ogrzana. Obraz własn. P. S. K. „Lechfilms".

Ulegając uprzejmym prośbom naszych stałych bywalców oraz tej całej grupie ludzi, którzy kochają piękno [illegible]

ŚWIAT KULIS I ZMYSŁÓW... z **Mozżuchinem i Lisienko** [illegible]

KINO-TEATR „VARSAVIA" Nowy Świat 19, tel. 226-20.

Tylko dziś i jutro! Cena biletów na wszystkie seanse tylko 2 zł. 50.

DZIESIĘCIORO PRZYKAZAŃ reż. CECIL B. DE MILLE. Wytwórni PARAMOUNT NEW-YORK

Początek o godz. [illegible] Wł. tow. kinemat. „Glona"

CYRK Warszawski St. Mroczkowski ul. Ordynacka Pocz. 8 w.

Dziś i codziennie **Wielki program GRUDNIOWY** Z UDZIAŁEM nowozaangażowanych artystów

Dwojakie Niemcy.

Patrząc na zamęt panujący w Niemczech w sprawie utworzenia większości i rządu, trzeba poddać pewnej rewizji sąd, oparty wyłącznie na cyfrach wyborów z 7 b. m., a sformułowany tu w słowach, że nic się w Rzeszy przez te wybory nie zmieniło. Zmieniło się — na gorsze. Bo cyfry pozostały cyframi, ale w ogniu walki wyborczej zmieniły się nastroje stronnictw temi cyframi oznaczonych. Odnosi się to przedewszystkiem do dwóch partyj: ludowej i demokratycznej. Współdziałały one przed wyborami w gabinecie p. Marxa — po wyborach nie chcą iść razem w rządowym zaprzęgu. Jeśli bowiem demokraci, pozbywszy się swego prawego skrzydła, przesunęli się z lekka na lewo, to ludowcy uczynili przeciwnie ogromny krok w prawo, — odstęp jest już za wielki.

Decydującą jest przy tem postawa ludowców. [illegible] bez demokratów możliwa jest kombinacja t. zw. bloku burżuazyjnego — centrum, bawarska partja ludowa, ludowcy, konserwatyści i Landbund — bez ludowców nie jest możliwa ani kombinacja na prawo, blok burżuazyjny, ani na lewo, wielka koalicja. Tak samo zresztą jak bez centrum. Tylko, że centrum — nie pod firmą p. Marxa ale pod innem kierownictwem — gotowe jest do udziału w każdej z tych dwóch kombinacyj, ludowcy zaś pod wodzą p. Stresemanna tylko do udziału w jednej. Centrum jest więc elementem biernym, ludowcy czynnym.

Kto śledził przebieg akcji wyborczej p. Stresemanna, wie co to znaczy. Znaczy to, że republika jako taka przegrała, [illegible] [illegible] [illegible] program P. Stresemann wspólnie z p. Marxem, znalazł go na polu swego resortu, kontynuowanie dotychczasowej polityki zagranicznej, opartej na przyjęciu rezultatów konferencji londyńskiej. Czy jednak trzeci wspólnik bloku, hr. Westarp, stoi na tym [illegible] stanąć na nim po wyborach, gdy [illegible] wyborów żądał rewizji planu Dawesa, nie mówiąc już o całym dawnym repertuarze konserwatywnym, od [illegible] wojny aż do ewakuacji strefy kolońskiej w dniu 10 stycznia 1925? [illegible] niemieccy pokazali wprawdzie 29 sierpnia r. b. przy głosowaniu nad planem Dawesa, że umieją w decydującym momencie zwijać swoje sztandary ale czy mogą schować je na stałe do futerału, zwłaszcza po walce w której [illegible] dalej na prawo, odziedziczywszy po Ludendorffie spory zasób radykalno-nacjonalistycznego materjału wyborczego?

Co jednak ważniejsze czy inne państwa, Francja w pierwszym rzędzie, mogą swój stosunek do Niemiec oprzeć na tem wewnętrznem kłamstwie, jakiem jest rzekome kontynuowanie polityki wypełniania zobowiązań niemieckich rękami ludzi, odrzucających pewne traktaty pokojowe? Wielkie rozczarowanie prasy francuskiej z powodu wyniku wyborów z 7 b. m. jest najlepszą na to pytanie odpowiedzią.

Rozczarowanie dowodzi zawsze poprzedniego istnienia złudzeń, złudzeń tem dziwniejszych, że jeszcze przed wyborami nie brakło pod adresem francuskim przestróg w tym względzie ze strony — niemieckiej.

Na gorący apel prof. Aularda, który rejestrowaliśmy na tem miejscu, odpowiedział w „N. Zürcher Ztg." jeden z najznakomitszych myślicieli i najszlachetniejszych ludzi w Niemczech, [illegible] czasu wojny, prof. F. W. Foerster. [illegible] [illegible] demokracji w [illegible] [illegible] francuską są [illegible]

Upadek drugiego [illegible] odpowiadał [illegible] przewrotu [illegible] którego rewolucja [illegible] wszystkich warstwach [illegible] wszystkie restauracje [illegible] [illegible]

[illegible] historja niemiecka XIX stulecia [illegible] Fichte i Hegel [illegible] metafizyka niemiecka [illegible] państwa [illegible] [illegible] Niemców [illegible] wyrósł w tym systemie [illegible] w [illegible] [illegible] się [illegible] od ducha germańskiego [illegible] cesarstwa.

Przedstawiciele zachodniej cywilizacji z pomocą tej, jak [illegible] rakcji narodu [illegible] z systemem [illegible]

Wielu [illegible] Francuzów od [illegible] się [illegible] prawdziwie demokratyczne [illegible] Trzeba bezwarunkowo liczyć się z tem, że długo jeszcze [illegible] będą [illegible] siebie dwoiste [illegible] przez [illegible] [illegible] Niemcy [illegible] zostaną [illegible] [illegible] zasada zewnętrzna wyglądać [illegible]

[illegible] Niemcy! Tak, ta prawda [illegible] się w całej pełni w ostatniej akcji wyborczej w Rzeszy [illegible] oryginalność [illegible] psychiki indywidualnej [illegible] znalazł się człowiek, który własną [illegible] umiał, który sam w swej osobie podejmował się te elementy dwojakie Niemiec [illegible] [illegible] ną demokratyczną fasadę dla Europy. Bo [illegible] narodu niemieckiego którego genezę tak głęboko ujął uczony niemiecki, w połowie dnia [illegible] się w [illegible] [illegible] „dwojakość" zamienia się w dwuznaczność, a wykładnikiem politycznym [illegible] się — Stresemann! To zrozumieć trzeba, żeby w ogóle o rzeczach niemieckich [illegible] sprawiedliwy jak [illegible]

Zm.

Wiadomości zagraniczne.

[illegible]

— [illegible] 6-go [illegible] [illegible] p. Legan'a.

[illegible] metalurgii.

Refleksje.

DOKUCZANIE DZIECIOM I DOROSŁYM.

Za parę dni nastąpi dwutygodniowa przerwa w zajęciach szkolnych. Nauczyciele odpoczną. Dzieciarnia i młodzież zagrzeją się przy ogniskach domowych, pobaraszkują sobie po trudach nauki, co niekiedy bywa przyjemne również dla rodziców. A święta u rodziców to zarazem czas, kiedy można coś nie coś wrzucić do dziecięcego „tobołka ideałów", o których tak pięknie pisała niedawno w „Kurjerze Polskim" moja znakomita koleżanka po piórze p. Jankowska-Gryzyna.

Okólnik ministerstwa oświaty każe wrócić dzieciom do szkoły 3-go stycznia w sobotę. Dlaczego? Po jednym dniu zajęć—niedziela, potem dzień powszedni, a potem we wtorek 6-go stycznia znowu święto—Trzech Króli. Więc czemu nie rozpocząć nauki 7-go stycznia? Tak jak bywało dawniej. Dwa dni zajęć przepierzone świętami nie nadają się do [illegible] skupienia w pracy. Z okólnika ministerstwa [illegible] są niezadowoleni: dzieci, rodzice, nauczyciele. Związki nauczycielskie złożyły p. ministrowi oświaty podanie w tej sprawie.

Panie ministrze, proszę pana serdecznie, niech pan zmieni decyzję. Dziesiątki tysięcy dzieci będą mówiły, jaki dobry, jaki poczciwy minister. Niech pan pomyśli, jaka to miła rzecz — wdzięczność dzieci, zwłaszcza w czasach, kiedy o wdzięczność ludzką wogóle tak trudno! A tu i rodzice i nauczyciele prześlą panu ministrowi szczere życzenia wesołych świąt. Jeżeli to jeszcze mało, to dodam, że rozmawiałem z [illegible] maminsiami, które mi z powodu tego okólnika powiedziały, że pan jest zły człowiek. Niech pan im, panie ministrze, dowiedzie, że się mylą.

• • •

Zła [illegible]. Dotychczas tylko [illegible]. Ale [illegible] niema dymu bez ognia. No[illegible] urzędowanie", praca w biurach państwowych [illegible]. Argument: zwiększenie wydajności pracy na skutek odpoczynku w porze obiadowej między 1-ą a 3-cią. Teorja! W praktyce w naszych warunkach sprawa wygląda zupełnie inaczej. Zmiana taka sprowadziłaby niechybnie zmniejszenie wydajności pracy.

Doskonale kwestję ujął ktoś na łamach „Robotnika". Streszczam te słuszne wywody.

Katastrofalne stosunki mieszkaniowe zmuszają bardzo wielu urzędników do mieszkania w Pruszkowie, Milanówku, Piasecznie i t. d. Podczas przerwy nikt z nich nie pojedzie na obiad do domu. Nie pozwalają na to nasze warunki komunikacyjne. Zostaną w biurze i tu spożyją drugie śniadanie. [illegible] ci, którzy mieszkają na Woli, na Pradze, albo na innych przedmieściach Warszawy, nie będą mieli czasu na odpoczynek podobny. Będą odpoczywali na przystankach tramwajowych.

Druga racja przeciw reformie: głodowe pensje zmuszają urzędników do [illegible], [illegible] którzy [illegible] zupełnie nie mieli z czego żyć.

[illegible] we Francji [illegible] jedzą drugie śniadanie, a obiad o 6-ej. U nas dzieci ze szkoły przychodzą o 2-ej. Ojciec [illegible], a matka będą jedli osobno a dzieci osobno.

Wniosek: przed wprowadzeniem reformy należy 1) ulepszyć komunikację 2) podnieść pensje urzędnikom, żeby nie potrzebowali [illegible] i 3) zmienić w Polsce system odżywiania się.

Tylko tyle. Projekt jest niemądry. Należy do tych, których celem jest nieustanne dokuczanie ludziom. Już takich „reform" jest co[illegible] zadużo!

Wida.

Nowy rząd łotewski.

[illegible] 16.12 (PAT). [illegible] [illegible] Celmiņa [illegible] Weber [illegible] [illegible] utworzonego przez ten związek. Rokowania nie zostały jeszcze definitywnie ukończone, oczekują jednak, że dziś w czasie będzie ogłoszona lista nowego gabinetu.

Przypuszczalny skład tego gabinetu jest następujący: prezydjum i rolnictwo — Cel[illegible], sprawy zagraniczne — Mejerowicz, który piastował to teke w okresie [illegible] wszych lat niepodległego bytu Łotwy, sprawy wewnętrzne — Ducens, finanse — Blumberga, oświata — prof. Felsberg, obrona narodowa — gen. Bangersky, praca — Kreslins, sprawiedliwość — Berkowsky, [illegible] [illegible]

Nota Rady Ambasadorów do Litwy.

KOWNO 16.XII (PAT). W odpowiedzi na pismo rządu litewskiego, wypowiadające się przeciwko nawiązaniu stosunków pokojowych z Polską, przewodniczący konferencji ambasadorów wystosował do rządu litewskiego następującą notę: Celem polepszenia stosunków między Polską a Litwą konferencja rady ambasadorów zaproponowała obu rządom szereg środków, które i dziś jeszcze uważa za słuszne. Rząd polski odpowiedział natychmiast, że gotów jest przyjąć tę propozycję. Konferencja ambasadorów z ubolewaniem musi stwierdzić, że rząd litewski zajmuje w tej sprawie odmowne stanowisko. Nie przyjmując propozycji konferencji ambasadorów rząd litewski dowiódł, że chce przeprowadzić swą wolę i pozostać na nieprzejednanem stanowisku. Państwa sprzymierzone, przyjmując z ubolewaniem do wiadomości to stanowisko rządu litewskiego, muszą odrzucić wysuwaną przez rząd litewski wykładnię artykułu 87 traktatu wersalskiego. Państwa sprzymierzone oświadczają, że niemożliwem jest ponowne rozpatrywanie granic Polski, ustalonych w rezolucji z dnia 15 marca 1923 r., jak również niemożliwem jest zwołanie proponowanej przez Litwę konferencji. Konferencja ambasadorów spodziewa się, że rząd litewski w zrozumieniu własnego interesu przyjmie jej propozycje.

Amnestja dla Malvy'ego i Caillaux.

PARYŻ 16.12 (PAT). Na dzisiejszem posiedzeniu Izby omawiano artykuł projektu amnestji, dotyczący Malvy'ego i Caillaux. Zabierając głos Malvy podkreślił, że nie podejmował w sprawie Almeyredy żadnych działań, — o którychby rząd nie był wiedział i którychby nie aprobował. Jestem — mówił Malvy — obecnie zwolniony z sekretu, którego zachowanie obiecałem Vivianiemu. Subwencjonowałem Almeyredę i dziennik „Bonnet Rouge" na skutek narad rady ministrów które odbywały się pod przewodnictwem Poincarégo. Rada ministrów przyszła bowiem do przekonania, że lepiej było dla celów obrony narodowej wziąć na swój rachunek dziennik, który wywierał wpływ na pewne odłamy ludności. Malvy stwierdza w dalszym ciągu, że Viviani złożył na jego ręce 20.000 franków dla Almeyredy, ponadto zaś 10.000 franków dał mu Millerand oraz 10.000 franków Delcassé. Malvy powołuje się następnie na świadectwo Brianda dla dania dowodu, co zrobił, skoro spostrzegł, że „Bonnet Rouge" zmienia swą linję polityczną.

Wobec nieobecności Brianda, Bouysson stwierdza, że zaprzestał współpracować z „Bonnet Rouge" na skutek oskarżeń Malvy'ego, który oświadczył mu, że ma poważne podejrzenia co do współpracowników „Bonnet Rouge" oraz, że polecił władzom bezpieczeństwa przeprowadzenie śledztwa w sprawie tego dziennika.

Malvy, zabierając ponownie głos zaznacza, że może przed każdym wyznaczonym w tym celu trybunałem ogłosić pewne tajne dokumenty, które przyczyniłyby się do rozświetlenia opinji.

PARYŻ 16.12 (PAT). Izba uchwaliła 347 głosami przeciwko 196-u drugi artykuł projektu amnestji, dotyczący sprawy Caillaux i Malvy'ego.

Exposé p. Chamberlain'a w Izbie gmin.

Dnia 15 b. m. po poł. sekretarz stanu dla spraw zagran. sayer Austen Chamberlain wygłosił w Izbie Gmin exposé o sytuacji międzynarodowej.

Stosunek do Ligi Narodów.

Minister powiedział na wstępie, że udział jego w dorocznej sesji Rady Ligi Narodów w Rzymie dał mu niezwykłe zadowolenie. Chamberlain zaznaczył przytem, iż może z głębokiem przekonaniem oznajmić, że fakt reprezentowania na sesji Rady nowego rządu angielskiego, zaraz po objęciu władzy przez głównego sekretarza spraw zagranicznych przyjęty był przez samą Radę Ligi bardzo przychylnie. Mówca utrzymuje również z tem samem przekonaniem, że wszystkie reprezentowane w Izbie stronnictwa, mimo różnic w poglądach politycznych, zgadzają się we wspólnym szacunku dla Ligi i w dobrej wierze dla owocności jej pracy. Nie są prawdziwymi przyjaciółmi Ligi ci, którzy nagli do stawiania szybkich kroków w decydowaniu o sprawach międzynarodowych bez liczenia się z siłą rzeczywistości, jaką Liga obecnie rozporządza. Właściwszą drogę mówca widzi w postępowaniu na wytkniętej drodze zwolna naprzód, tak, aby postępy te mogły być przyjęte przez całą społeczność ludzką. Pośpiech w decyzjach będzie wskazany dopiero w tym okresie, gdy narody będą mogły dostrzec w Lidze bezsprzecznie dostatecznie silny regulator współżycia międzynarodowego, najsilniejszy, jaki kiedykolwiek znała historja.

Konferencja z pp. Herriot'em i Mussolini'm.

Przechodząc do swych rozmów które miał z premjerami Francji i Włoch oraz z innemi wybitnemi osobistościami szeregu państw, Chamberlain podkreślił, że wszystkie te konferencje prowadzone były w duchu ideałów Ligi. W dalszym ciągu swego przemówienia minister podkreślił [illegible] korzyść, jaką osiągnął z bezpośredniego zetknięcia się z premjerami Herriotem i Mussolinim oraz z ich kolegami w gabinecie, w szczególności zaś z wymiany poglądów na sytuację międzynarodową, w czasie rozmów z ministrami spraw zagranicznych tych krajów. W rozmowach tych Chamberlain stwierdził, iż żadna ze stron nie ma zamiaru stwarzania trudności innym, lecz przeciwnie, wszyscy starają się o usunięcie tych trudności; dążąc zaś do możliwie najściślejszego porozumienia, wspomniane państwa nie będą bynajmniej [illegible] się chcąc osiągnięcia tego porozumienia, kosztem tych, którzy w układach [illegible] nie będą brali udziału. Te poufne rozmowy — zaznaczył Chamberlain — straciłyby z pewnością na wartości i zostałyby na przyszłość uniemożliwione, gdyby rozmówcy zechcieli ogłosić wszystkie ich szczegóły.

Protokół genewski.

[illegible]

[illegible]skiego odbywało się w chwili wyjazdu jego z Londynu. Mówca zastrzega się, że zarówno we Francji jak i we Włoszech nie wypowiadał się w żadnej formie co do protokółu genewskiego, nie poruszał również sprawy długów międzysojuszniczych. „Nie dałem żadnego powodu — mówił Chamberlain — do przypuszczeń, aby w Anglji co do tych spraw zapadła jakaś decyzja". W rozmowach, które prowadziłem próbowałem jedynie uzgodnić taktykę rządów w kierunku usunięcia drobnych spraw oraz uznania znaczenia wspólności interesów".

Polityka egipska.

Chamberlain przeszedł następnie do zarzutów, stawianych nowemu rządowi przez Trevelyan'a ministra oświecenia z gabinetu Labour Party z powodu polityki nowego rządu wobec Egiptu i Rosji sowieckiej. Anglja wobec kryzysu egipskiego musiała okazać silną rękę i wskazał na prawa i przywileje, które zastrzegł sobie rząd angielski w akcie, ogłaszającym niepodległość Egiptu. Wszelkie ewentualne zmiany w zasadach, normujących stosunek Egiptu do Anglji mogą, wedle słów mówcy być dokonane tylko drogą przyjaznych rokowań i w każdym razie zastrzegać powinny bezpieczeństwo interesom imperjum brytyjskiego, zabezpieczenie regularnej komunikacji z Egiptem, obronę Egiptu przeciwko jakiejkolwiek pośredniej lub bezpośredniej agresji z zewnątrz, opiekę nad interesami cudzoziemców mniejszości narodowych w Egipcie, wreszcie powinny przestrzegać zasady dotychczasowego stosunku Sudanu do Anglji. Chamberlain przypomniał pozatem, że ogłaszając akt o niezależności, zakomunikowano wszystkim państwom obcym, iż zniesienie protektoratu Anglji nad Egiptem nie pociąga za sobą zmiany w status quo oraz w ustosunkowaniu państw obcych do Egiptu. Oba te dokumenty: akt o niepodległości i oświadczenie dla państw obcych stanowią Chartę Anglji, nadaną Egiptowi i będącą podstawą obecnego stosunku Anglji do Egiptu. Rząd angielski życzy sobie, aby Egipt wykonywał lojalnie tylko te obowiązki, które zawarte są w deklaracji o niepodległości.

Pozatem Chamberlain wskazał, że nie tylko statut Ligi nie przewiduje konieczności interwencji Ligi w wypadkach podobnych do tych, które ostatnio rozegrały się w Egipcie, ale przeciwnie, zawiera nawet artykuł, który uznaje specyficzny stosunek Anglji do Egiptu. Wreszcie co się tyczy planu irygacji Gezirah to Chamberlain oświadcza, że jedynie nierozsądni ludzie mogą posądzać rząd angielski o tendencję ogłoszenia Egiptu drogą niedopuszczenia dostatecznej ilości wody na obszary egipskie.

List Zinowjewa.

W zakończeniu swego przemówienia Chamberlain poruszył sprawę listu Zinowjewa. Mówca powiedział, że rząd otrzymał tekst tego listu z kilku źródeł i że śledztwo co do autentyczności tego pisma zostało przeprowadzone ponadto rząd otrzymał takie potwierdzenie autentyczności [illegible] które nie mogą być poddane w wątpliwość.

Sprawa Sadoul'a.

PARYŻ 16.12 (PAT). Na dzisiejszem posiedzeniu Izby, poświęconem dyskusji nad projektem amnestji, komunista Berton wyznał sprawę Sadoul'a. W związku z tą sprawą minister wojny generał Nollet oświadczył, iż bezpodstawne są pogłoski, jakoby obawiano się niepokojów w razie gdyby proces Sadoul'a odbywał się w Paryżu, co miało jakoby skłonić rząd do postawienia oskarżonego przed trybunał wojenny w Orleanie. Gdyby niepokoje te wydarzyły się istotnie — mówił generał Nollet — rząd potrafiłby je stłumić. Odesłanie Sadoul'a do Orleanu nastąpiło w myśl odpowiedniej ustawy.

Izba odrzuciła 378 głosami przeciw 31 poprawkę komunistów, zdążającą do rozszerzenia na Sadoul'a prawa łaski amnestyj; 363 głosami przeciw 120 uchwaliła projekt ustawy amnestyjnej.

Przeciw związkowi państw bałtyckich z Polską.

HELSINGFORS, 16.12. (PAT). W dyskusji budżetowej zabrał głos m. i. poseł Schauman, który wypowiedział się przeciwko odbywaniu konferencji pomiędzy ministrami spraw zagranicznych Finlandji, Estonji, Łotwy i Polski, i postawił wniosek skreślenia w budżecie odnośnych sum, preliminowanych w związku z tego rodzaju konferencjami. Ponieważ jednak wniosek ten absolutnie znikąd nie miał poparcia, wobec tego nie był nawet poddany pod głosowanie. Natomiast w związku z powyższem, minister spraw zagranicznych Procopé zakomunikował, iż najbliższa konferencja ministrów spr. zagranicznych odbędzie się w niedługim czasie.

Nowy gabinet estoński.

TALLIN 16.12 (PAT). Na dzisiejszem posiedzeniu parlamentu przewodniczący Tonnisson oznajmił, iż misję utworzenia nowego gabinetu powierzono członkowi parlamentu Jaaksonowi. Jaakson zawiadomił, iż udaje mu się utworzyć gabinet: prezydjum — Jaakson (ludowiec), sprawy wewnętrzne — [illegible], sprawy zagraniczne Pusta (niezależny), wojna — gen. Soots (stronnictwo agrarne), finanse — [illegible] (niezależny), rolnictwo — Kerem (ludowiec), oświata — prof. Rahamägi (stronnictwo chrześcijańskie), sprawiedliwość — Gabriel (niezależny), komunikacja — Wirma (socjalista), opieka społeczna — Kaarna (partja pracy), minister bez teki — Ast (socjalista), handel — vacat.

Do nowego rządu wchodzi [illegible] członków poprzedniego gabinetu. Parlament zaaprobował jednomyślnie skład nowego gabinetu.

Porozumienie angielsko-egipskie.

LONDYN 16.12 (PAT). Korespondent „Daily News" w Kairze dowiaduje się, że warunki mającego wkrótce nastąpić porozumienia z Anglją są następujące: 1) zabezpieczenie komunikacji dla przedsiębiorstw angielskich, 2) wojska angielskie opuszczą Kair i zostaną rozmieszczone wzdłuż kanału Sueskiego. Wojska te zostaną zastąpione przez żandarmerję międzynarodową. Zagraniczni doradcy rządu egipskiego dla spraw prawnych i finansowych mają zostać odwołani. 3) Anglja przyjmuje na siebie ochronę Egiptu w dziedzinie handlu zagranicznego. Między Egiptem a Anglją ma zostać zawarty układ zaczepno-odporny, 4) Na mocy mandatu Ligi Narodów, Anglja będzie administrować Sudanem.

Krytyczna sytuacja w Albanji.

BELGRAD. 16.12. (PAT). Otrzymane tu dzisiaj wiadomości wskazują, iż położenie rządu Fan Noli stało się krytycznem na skutek szybkiego rozszerzenia się ruchu rewolucyjnego w Albanji. Pozatem powstało drugie ognisko ruchu powstańczego z b. prezesem rady ministrów Ahmetem Zogu na czele. Obejmuje ono niemal wszystkie szczepy Albanji północnej. Według wiadomości z innych źródeł oddziały rządowe ponosiły szereg porażek. Na skutek powodzenia oddziałów powstańczych w Albanji północnej zajęcie Skutari jest kwestją najbliższego czasu.

WIEDEŃ, 16.12. (PAT.) Według doniesień z Belgradu powstańcy albańscy zajęli Skutari i maszerują na Tiranę.

Wyjaśnienia ministra Thugutta.

O reformie rolnej na kresach i o radzie kresowej.

(Wywiad specjalny „Kurjera Polskiego".)

WILNO, 15.12. (Tel. wł. „Kurjera Polskiego"). Na tle mowy p. ministra Thugutta, wygłoszonej na bankiecie, krążą w najfantastyczniejsze pogłoski: Z jednej strony mówią — jakoby rząd zamierzał wywłaszczyć 120 klm. ziemi w pasie pogranicznym, należącej do wielkiej własności, z drugiej zaś kolportują, że w akcji swej na kresach p. Thugutt zamierza oprzeć się wyłącznie na żywiole ziemiańskim.

Aby się dowiedzieć wiele jest w pogłoskach tych prawdy, zwróciłem się do p. ministra Thugutta przed wyjazdem z prośbą o wyjaśnienia. P. Thugutt oświadczył:

„O podobnych pogłoskach nic nie chcę wiedzieć. W każdym razie, ani za jedną, ani za drugą, nie odpowiadam. Przyjechałem z pewnym programem, może bardzo skromnym, może błędnym, ale jasnym i uczciwie wczoraj przedstawionym miejscowemu społeczeństwu w mojem przemówieniu. Byłoby rzeczą śmieszną, gdybym ja, ludowiec, widział jedyne zbawienie kraju w warstwie ziemiańskiej. Ta wersja więc upada. Jednocześnie jednak muszę wyznać, że jako członek rządu, który ma obowiązek opierać się na każdym zdrowym czynniku, jaki znajdzie na ziemiach wschodnich, nie odrzucam też pomocy ziemian. Sądzę jednak, że nietylko z demokratycznego, ale i z państwowego punktu widzenia możnaby tu znaleźć elementy młodsze, bardziej żywotne i energiczniejsze, niż ziemiaństwo, naprzykład osadnicy, o ile potrafili nawiązać dobry stosunek z ludnością miejscową, związki młodzieży wiejskiej, kółka rolnicze i t. d. Nie znaczy to, abym miał zapomnieć o zasłudze, jaką w historji Polski mają ziemianie kresowi, ci ziemianie, którzy przetrwali czasy Murawjewa. To też dlatego nie wystąpiłem, ani nie mam najmniejszego zamiaru wystąpić z jakimś programem wywłaszczenia.

Jeżeli pomimo reformą rolną, która musi iść zwykłym swoim trybem, proponuję ziemianom pozbycie się pewnej części ziemi, aby na pozostałej resztcie prowadzić bardzo racjonalną gospodarkę, jeżeli z drugiej strony chcę dla państwa uzyskać pewien zapas ziemi, który mógłby rząd całkowicie i racjonalnie zużytkować na wzmocnienie karłowatych gospodarstw, to zdaje mi się, że w ten sposób robię propozycję uczciwego pośrednika, na którym wszyscy coś mogą zarobić.

Oskarżają mnie — ciągnął dalej minister, — że oddając ziemię miejscowej ludności w okresie istniejących tu fermentów i niepokojów, chcę nagradzać pracuje za bandytyzm. Muszę stwierdzić, że jest rzeczą niesłuszną i niesprawiedliwą oskarżanie całej miejscowej ludności o bandytyzm, a choćby nawet o sprzyjanie bandytom. Jednakże musimy walczyć z innym szeregiem równie potwornych oskarżeń, rzucanych przez agitatorów, którzy twierdzą, że i rząd chce ludność miejscową całkowicie od ziemi parcelowanej odpchnąć.

Nie przeczę, że dotychczasowe precedensy mogły w niej budzić pewne przejęcie. Myślę, że jednem z głównych zadań rządu jest przekonanie ludności metodą poglądową, że podejrzenia te są niesłuszne. Co się zaś tyczy oszczerstw i plotek, rzucanych pod moim adresem, pozwolę sobie zastosować zwykłą mi metodę, to jest przejść nad niemi do porządku dziennego, puszczając je mimo uszu". —

Zapytałem następnie, o ile wiąże się z prawdą pogłoski o konferencjach p. ministra Thugutta z Białorusinami w sprawie ich wejścia do t. zw. rady kresowej.

Udział w radzie kresowej — powiedział p. Thugutt — proponowałem Białorusinom już w Warszawie. Udział ten uważam za cenny, jak udział każdego z miejscowych ludzi, znających gruntownie tutejsze stosunki. Będę ubolewał jeśli moje propozycje zostaną odrzucone, co oczywiście nie powstrzyma mnie od informowania się o potrzebach i nastrojach kraju za pomocą rady kresowej, złożonej z pozostałych czynników. Nie należy zresztą zbytnio przeceniać wartości tej rady. Ma ona mieć wyłącznie wartość informacyjną i zachowa charakter dyskusyjny. *zo.*

Posłowie prawicy bojkotują ministra.

WILNO, 15.XII. (Telegram własny „Kurjera Polskiego"). Na bankiecie, wydanym przez delegata rządu Raczkiewicza na cześć ministra Thugutta zwracała uwagę nieobecność zaproszonych posłów wileńskich Z. L. N., pp.: Zwierzyńskiego i Rarakowskiego. Nieobecność ich razi tem bardziej, że przybyli na bankiet przedstawiciele wszystkich innych stronnictw polskich oraz mniejszości narodowych. Tutejszy „Kurjer Wileński" widzi w tem brak poczucia państwowego u przedstawicieli prawicy, którzy nie umieli uszanować w p. Thugucie ministra Rzeczypospolitej, widząc w nim wyłącznie przeciwnika politycznego.

Nad brzegiem kryzysu gabinetowego.

Prowizorjum budżetowe w komisji sejmowej.

Na wczorajszem posiedzeniu komisji budżetowej wynikł niespodziewanie poważny incydent, który zachwiał stanowiskiem rządu.

Poseł Zdziechowski (Z. L. N.) zreferował prowizorjum budżetowe, stwierdzając, że upoważnia ono rząd do wydatkowania w I kw. 1925 r. kwotę około 450 miljn. zł, a to na podstawie uchwalonego budżetu na r. 1924 i uchwalić się mającego preliminarza dodatkowego na r. 1924, który znajduje się w Senacie.

Poseł Jaroszyński (Ch. N.) wnosi o uchwalenie prowizorjum jedynie na jeden miesiąc.

Poseł dr. Rosmarin (Klub Żyd.) oświadcza, że niektóre stronnictwa, nie mając odwagi głosować przeciwko rządowi, motywują głosowanie za budżetem koniecznością państwową. Jest to jedynie czcza wymówka. Odmawiając prowizorjum rządowi nie odmawia się go jeszcze państwu, gdyż w razie odmowy może przyjść inny rząd, który to prowizorjum z łatwością dostanie. We wszystkich parlamentach daje się prowizorjum jedynie temu rządowi, do którego się ma zaufanie, gdyż rząd, niewiązany żadnemi uchwałami budżetowemi, może gospodarować wedle swego uznania. Nie mając do obecnego rządu zaufania, mówca imieniem klubu swego zgłasza wniosek o odrzucenie I art. ustawy o prowizorjum. Na wypadek nieprzyjęcia tego, głosować będzie za wnioskiem posła Jaroszyńskiego.

Poseł Wyrzykowski (Z. P. S. L.) oświadcza imieniem swego klubu, że głosować będą za 1-miesięcznem prowizorjum. Poseł Diamand (P. P. S.) składa podobne oświadczenie.

Poseł Dr. Schreiber (Klub Żyd.) skarżył się, że ludność żydowska jest najbardziej pokrzywdzoną budżetem.

Poseł Romocki (Ch. D.) zaskoczony jest wnioskiem posła Jaroszyńskiego. Nie wie jakie stanowisko zajmie klub, a sam głosować będzie przeciw wnioskowi p. Jaroszyńskiego.

Poseł Chądzyński (N. P. R.) uważa że konsekwentne stanowisko zajął jedynie poseł Rosmarin wnosząc o odrzucenie prowizorjum. Wniosek posła Jaroszyńskiego, co do celu swego, nie jest jasny. Niech się zdeklaruje, czy dąży do obalenia rządu. Klub mówcy głosować będzie za 3-ch miesięcznem prowizorjum.

Ref. pos. Zdziechowski. Nie oświadczam się, co do wniosku p. Jaroszyńskiego, jako że w tej sprawie winien oświadczyć się rząd.

Dyrektor departamentu, Zaczek prosi o uchwalenie 3-ch miesięcznego prowizorjum, choć wniosek posła Jaroszyńskiego traktuje jako wniosek formalny.

W głosowaniu odrzucono wniosek p. Rosmarina. Za wnioskiem oświadczyli się Koło Żyd., Ukraińcy, Białorusini i Niemcy.

Wniosek posła Jaroszyńskiego przyjęto 17 głosami Z. L. N., Ch. N., „Piasta" i innymi przeciw 9-ciu głosom Ch. D., N. P. R., Z. P. S. L. i P. P. S.

Dyrektor Zaczek oświadcza, że wynik głosowania za wnioskiem posła Jaroszyńskiego uważa za formalny, a więc taki, z którego rząd nie potrzebuje wyciągać żadnych wniosków politycznych.

Gdy komisja miała przystąpić do obrad nad budżetem na r. 1925, w szczególności nad budżetem sejmu i senatu zabrał głos poseł Rosmarin oświadczając, że nieobecność w takim momencie ministra skarbu jest dowodem lekceważenia sejmu. Mówca wnosi o odroczenie dyskusji nad budżetem, wezwanie p. Grabskiego, by stanął przed komisją i wygłosił expose programowe (Głosy z prawicy i lewicy: Bardzo słuszne żądanie).

Przewodniczący, pos. Zdziechowski uznaje słuszne żądanie posła Rosmarina, prosi jednak, by wniosek swój cofnął i obiecuje użyć odpowiednich wpływów, by jeszcze przed ferjami skłonić p. ministra do wygłoszenia expose przed komisją.

Poseł Rosmarin wniosek swój cofa.

Poseł Śliwiński referuje budżet sejmu i senatu.

Podczas referatu zjawia się na sali p. premjer Grabski. Po uchwaleniu rubryki dochodów i rubryki wydatków zwyczajnych sejmu i senatu na wniosek posła Zdziechowskiego uchwalono przerwać dyskusję nad tym punktem i głos zabrał premjer.

Prezes ministrów Grabski: Po zakomunikowaniu mi rezultatu głosowania nad prowizorjum budżetowem zasięgnąłem informacji, co do motywów, jakiemi się kierował wnioskodawca, w szczególności, czy były to względy natury formalnej, czy też politycznej, które wniosek ławą kierowały. Wobec tego, że nabrałem przekonania, że były to momenty natury politycznej, postanowiłem z uchwały tej wyciągnąć odpowiednie konsekwencje. Muszę we wniosku tym widzieć pewien manewr polityczny przeciwko mnie zwrócony, gdyż nie ulega chyba żadnej kwestji, że sejm i senat nie załatwią się z budżetem do końca stycznia. W uchwaleniu tego wniosku widzę wyrażenie braku zaufania do rządu, a rząd potrzebuje obecnie specjalnego zaufania w walce z drożyzną, w walce z trudnościami kredytowemi i t. p. Rząd mógłby się jedynie zgodzić na prowizorjum przynajmniej 2-miesięczne.

Przewodniczący p. Zdziechowski: Ewentualny wniosek na reasumpcję możnaby traktować dopiero na następnem posiedzeniu komisji, a obecnie należałoby zdjąć z porządku dziennego obrad sejmu ustawę o prowizorjum.

Pos. Moraczewski (P.P.S.). Jeżeli stronnictwa, które głosowały za wnioskiem posła Jaroszyńskiego chcą wziąć na siebie odpowiedzialność za wywołanie przesilenia, niech lepiej robią to zaraz.

Pos. Kozicki (Z. L. N.) domaga się traktowania sprawy w myśl regulaminu na następnem posiedzeniu.

Wobec braku innych wniosków, przewodniczący ogłasza, jako uzgodnioną uchwałę komisji wzięcie na najbliższem posiedzeniu komisji pod obrady deklaracji premjera i zdjęcie z posiedzenia sejmu ustawy o prowizorjum budżetowem.

Posiedzenie komisji odbędzie się dzisiaj.

Oskarżenie prezydenta Eberta o zdradę.

(n) W Magdeburgu toczy się proces, z powództwa prezydenta Eberta przeciw odpowiedzialnemu redaktorowi Mitteldeutsche Zeitung, która wydrukowała list otwarty listkerowca d-ra Hanesera, posła do sejmu Rzeszy, do prezydenta, domagający się w obrażających słowach, aby prezydent oczyścił się przed sądem z oskarżenia o zdradę kraju. Oskarżenie to już od lat kilku rzucone i podtrzymywane przez skrajną prawicę zarzucała Ebertowi, że w początku r. 1918, gdy był jeszcze tylko członkiem Izby, kierował strajkiem robotników w przedsiębiorstwach, którym powierzono zaopatrywanie armji. Prawa prasa [illegible] twierdziła na tem tle przeciw prezydentowi.

Na ławie oskarżonych zasiadł w Magdeburgu Rothardt, — nie dziennikarz lecz kancelista, podpisujący dziennik. Prezydenta broni adwokat Heine i Landsberg (b. poseł niemiecki w Brukseli). Do sprawy powołano cały szereg świadków. Pierwszego zeznanie prezydenta Eberta, złożone sądowi, stwierdza, że prezydent był zawsze przeciwny strajkom. W przedsiębiorstwach, które zaopatrywały armję, jawnie wzywał strajkujących, aby powrócili do pracy, i nie szczędził starań, zmierzających do zakończenia strajku. Rozprawy pełne są ostrych starć między obroną a przedstawicielami oskarżonego. Świadek Dittmann między innemi, zaznaczył, że strajk w r. 1918 miał przedewszystkiem na celu osiągnięcie pokoju demokratycznego, że w tym duchu przemawiał ówczesna dep. Ebert. Kulminacyjnym punktem posiedzenia było zeznanie robotnika Sierioba, uczestnika wiecu w parku Treptowskim, gdzie Ebert miał powiedzieć: „Strajk może tylko wojnę skrócić. Kto otrzymał rozkaz stawienia się do pracy, powinien rozkazu tego nie słuchać". Na zapytanie przewodniczącego czy się nie myli, świadek zapewnił stanowczo, że jest pewien swego. Wobec tego zeznania adwokaci prezydenta zażądali konfrontacji świadka z prezydentem. Wywiązała się stąd dłuższa dyskusja, i sąd w końcu postanowił udać się w pełnym składzie wraz z prokuratorem do Berlina, i w obecności dep. Dittmanna dokonać konfrontacji prezydenta Eberta ze świadkiem Sieriobem.

KRONIKA TELEGRAFICZNA.

WNIOSEK LABOUR PARTY O ZASR. ODRZUCONY.

LONDYN, 15.12. (PAT.). Izba gmin odrzuciła 395 głosami przeciwko 126 wniosek Partji Robotniczej wyrażający niezadowolenie z powodu polityki rządu w stosunku do Egiptu i Rosji.

NOWE PEŁNOMOCNICTWA DLA KOMISJI KONSOLIDACJI DŁUGÓW WOJENNYCH.

WASZYNGTON, 15.12. (PAT.). Senat przyjął projekt ustawy, przedłużającej o 2 lata, licząc od 9 lutego 1925 r. pełnomocnictwa komisji dla konsolidacji długów wojennych państw zagranicznych.

STAN ZDROWIA P. HERRIOTA.

PARYŻ, 15.12. (PAT.). Stan zdrowia Herriota polepsza się w dalszym ciągu, wyjazd jednak nadal powstrzymania premjera w łóżku.

ZMIANA W POSELSTWIE POLSKIEM W WIEDNIU.

WIEDEŃ, 15.12. (PAT.). Z chwilą przeniesienia posła Lasockiego do Pragi, wszystkie prawa wiedeńskie poselstwa objął [illegible] jego dotychczasowy [illegible] dyplomatyczny.

WIADOMOŚCI POLITYCZNE.

RELACJA MINISTRA THUGUTTA.

W dniu dzisiejszym odbędzie się posiedzenie komitetu politycznego rady ministrów na którem p. minister Thugutt zda relację z podróży swej na kresy.

ŻĄDANIA „PIASTA"

Prezes ministrów, p. Wł. Grabski przyjął w dniu wczorajszym przedstawicieli sejmowego klubu „Piasta" w osobach pp. Kiernika, Osieckiego i Poteczka, którzy domagali się pomocy dla powiatów dotkniętych nieurodzajem i pomocy dla rolników na zasiewy wiosenne.

PRZEDSTAWICIELE CZECHOSŁOWACJI

P. minister spraw zagranicznych przyjął w dniu wczorajszym posła republiki Czechosłowackiej p. Flidera oraz przewodniczącego delegacji czesko-słowackiej do rokowań handlowych p. Jana Dvoracka.

PRZYJAZD Z MOSKWY.

Przyjechał do Warszawy chwilowo chargé d'affaires polski w Moskwie, radca legacyjny Kazimierz Wyszyński.

ULGI DLA DZIENNIKARZY.

Finlandja podpisała umowę z Estonją dotyczącą udzielania sobie wzajemnie bezpłatnych wiz dla dziennikarzy. Ukończone również rokowania w tej sprawie pomiędzy Finlandją a Węgrami, Danją i Czechosłowacją.

ZJAZD ARESZTOWANYCH UCZNIÓW W 1900 ROKU.

Uczestnicy aresztowanego w dniu 9 stycznia 1900 roku zjazdu delegatów kółek uczniowskich w Warszawie, przy ulicy Chmielnej Nr 66, proszeni są o podanie adresów celem zwołania zjazdu w 25-cio letnią rocznicę aresztowania.

Zawiadomienia uprasza się nadsyłać do kolegi Henryka Rygiera, Nowy Świat Nr. 33, m. 3, tel. 128-42.

Przyjazd Króla Włoskiego wraz z premjerem Mussolinim do Warszawy.

R. M. W. Rzym, 15.XII. W dniach najbliższych przybywa do Warszawy król włoski Emanuel wraz z premjerem Mussolinim. Przyjazd ten wywołał w sferach dyplomatycznych wielkie zainteresowanie. 1465

CLXX POSIEDZENIE SEJMU.

Dwa konflikty.

Najniespodz[illegible] wczoraj konflikt konstytucyjny [illegible] na tle drobnej ustawy, przy na[illegible] prawa szkół wyższych akadem[illegible] sztuk [illegible] w Krakowie. Chodziło o to, że senat w całości projekt ustawy tej odrzucił, co spowodowało marszałka Trąmpczyńskiego wa[illegible] [illegible] w [illegible] senatu do tworzenia, [illegible] został on pogrzebany i nie może odbywać dalszej drogi ustawodawczej.

Tymczasem sejm obalenie projektu ustawy uznał za maximum poprawek i kwalifikowaną większością wszystkie odrzucone artykuły przywrócił, wskrzeszając cały projekt. Konflikt rozwijałby się dalej gdyż p. Prezydent Rzeczypospolitej ustawę podpisał i miała być ona już ogłoszona w „Dzienniku Ustaw" [illegible] nowa okoliczność nie przeszła [illegible] [illegible] uznał p[illegible] [illegible] projekt [illegible] wniósł nowy projekt [illegible] tamten.

[illegible] przeszła [illegible]

[illegible]

Ale marszałek Trąmpczyński protestował [illegible]

[illegible]

go Poseł Moraczewski w sumiennie [illegible] aż do drobiazgowości opracowanym referacie domagał się pociągnięcia do odpowiedzialności konstytucyjnej b. ministra, spotkał się jednak z oporem stronnictwa, do którego p. Kucharski należy.

Mowca z ramienia Z.L.N. nie wykazywał [illegible] że wypadek p. Kucharskiego nie podpada pod [illegible] Trybunału, lecz przeskoczył do [illegible] etapu i wygłosił mowę obrończą, jakby już przed sądem. Parlament stał się instytucją wymiaru sprawiedliwości.

Niestety, nie zachował tej powagi, objektywizmu i spokoju, jakie [illegible] panować w świątyni sprawiedliwości. Posłowie gorącz[illegible] przerywali mówcom. Związek Ludowo-Narodowy [illegible] przedłużać [illegible] na wyczerpa[illegible] [illegible] lewicy i wypłoszen[illegible] [illegible] manewry taktyczne dopuszczalne w zwykłych walkach parlamentarnych, lecz nie [illegible] tak poważnej, jak postawienie byłego ministra przed trybunałem stanu.

[illegible] zachowała się lewica, któ[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] Kucharskiego, którego [illegible] Wig.

Przebieg obrad.

Marszałek [illegible]

[illegible]

Afera żyrardowska.

OSKARŻENIE P. KUCHARSKIEGO.

[illegible] pociągnięcia do odpowiedzialności konstytucyjnej b. ministra Kucharskiego.

[illegible] p. Moraczewski (PPS) [illegible]

[illegible]

OBRONA P. KUCHARSKIEGO.

P. Dobrzański (ZLN), witany przez lewicę: „Obrońca w sprawach karnych", stara się udowodnić, że sumy, wyłożone przez państwo na odbudowę Żyrardowa były pożyczką udzieloną towarzystwu akcyjnemu [illegible] [illegible] było podstawy [illegible] zwrotu większej sumy. [illegible] Być może, że błąd pierwszego ministra, a nie ostatniego polegał na [illegible] państwo kosztem 2 miljonów [illegible] prawa do nowo [illegible] fabrykę, a nie postarało się [illegible] 129,000 o własny grunt. (Wesołość).

Głos na lewicy: Nawet [illegible]

P. Dobrzański, przechodząc do zarzutów [illegible]

zniesienie sekwestru było konieczne ze względu na oczekiwany kryzys przemysłowy. Minister Olszewski uważał oddanie Żyrardowa za kwestję palącą. Była to powszechna opinja, a teraz zarzuca się p. Kucharskiemu, że to on stworzył tezę, iż trzeba znieść zarząd państwowy. Wszystkie też opinje uważały waloryzację za nieopartą na żadnym prawie. Przy przeliczaniu dawniejszych pożyczek, udzielonych różnym firmom przez ministerstwo handlu, waloryzacja wogóle nie była stosowana. Nadto należy powiedzieć, że ustawa o przerachowaniu zobowiązań każe waloryzować tylko na 10 proc., a zatem darowuje 90 proc. Więc chyba i autorów tej ustawy postawić przed trybunał stanu. (Wesołość)

Głosy na prawicy: Słusznie! Słusznie!

P. Dobrzański: Żyrardów zrobił dość znaczne ustępstwo, gdyż będąc winien 47 miljonów, zgodził się zapłacić 20 miljardów. Niesłusznem jest również twierdzenie, że sprawa Żyrardowa jest jedynym wypadkiem takiego zdewaluowania. W tym samym czasie, kiedy dług żyrardowski wynosił jeszcze 14 miljonów, t. j. w marcu 1920 r., ministerstwo Kolei kupiło 18 tysięcy wagonów z fabryki, która jeszcze nie istniała i udzieliło jej bezprocentowo 15 miljonów marek, prócz tego państwo walut obcych, zwolniono ją od ceł, podatków itd. Ale tego ministra, który to podpisał, nie oddaje się pod sąd przeciwnie, on sam jest podpisany pod wnioskiem o wydanie Kucharskiego (Oklaski na prawicy). Także postanowienie b. ministra Bartla jest dowodem, że podobne tranzakcje zdarzały się często. Z tych niezwaloryzowanych pożyczek odbudował się cały przemysł polski. Wiadomo, że przyszło potem przerachowanie urzędowe na mocy rozporządzenia prezydenta Rzplitej, i na podstawie tego rozporządzenia byłby był Żyrardów zapłacił nie 448,000 zł, lecz 271,000, nadto domagałby się od Trybunału Administracyjnego zniesienia sekwestru i wytoczył rozmaite pretensje i żądania do skarbu. Przed trybunałem stanu — kończy mówca — stawia się ministrów i prezydentów za ciężkie uchybienie, jeżeli państwo narazili na niebezpieczeństwo, albo wyrządzili znaczną, a oczywistą szkodę. Minister Kucharski nie popełnił żadnego niedopatrzenia, zaniedbania i nie sfinalizował tej sprawy, a jeśli rzecz rozpatrzymy na tle ogólnych warunków państwowych finansowych i prawnych, to żadnej winy dopatrzeć się w nim nie można, a wniosek na tem osnuty jest efektownym wnioskiem, nie mającym nic wspólnego z rzeczywistością i prawdą. (Huczne i długotrwałe oklaski na prawicy).

Marszałek zaproponował odłożenie dyskusji do następnego posiedzenia, czemu sprzeciwiono się na prawicy.

SŁUŻBA PAŃSTWU CZY SPEKULANTOM?

P. Ansz (ZPSL) przypomina, że pierwszy poseł Romocki z Ch. D. stwierdził, jak znaczne państwo poniosło szkody. Na czem polegałaby odpowiedzialność ministra, gdyby nie odpowiadał za straty, wyrządzone państwu. (Przerywania na prawicy). Z całej mowy p. Dobrzańskiego wynikałoby, że w państwie są tylko interesy prywatne, które państwo musi omijać. Gdy w r. 1918, w roku powstania państwa, inicjatywa prywatna umiała się tylko wahać i czekać na kredyty, gdy ludność potrzebowała pracy i odzieży, wtedy państwo przystąpiło do zarządu przymusowego nad Żyrardowem i rezultat tego był dodatni. Więc dlaczegoż p. Kucharski spieszył się z jego zniesieniem? Tranzakcji tej dokonał człowiek trzeźwy i obrotny, który umiał chodzić koło własnych interesów. To przecież p. Kucharski zaryzykował w sejmie twierdzenie, że Polskę otrzymaliśmy darmo. Niektórzy istotnie otrzymali ją darmo i zrobili na niej dobry interes. Cały majątek p. Kucharskiego pochodzi właśnie od czasu powstania państwa polskiego. Nie czynionoby mu z tego zarzutu, ale z chwilą, gdy został ministrem, powinien równie dobrze chodzić koło spraw państwowych, jak koło własnych. Fabryka, postawiona za pieniądze rządu, znalazła się w posiadaniu cudzoziemskich aferzystów, panuje w niej zagraniczny kapitał, wydala się długoletnich pracowników, a przyjmuje obcokrajowców o znacznie wyższych poborach. Grozi dalszy zalew aferzystów zagranicznych, którym p. Kucharski otworzył bramę. P. Dobrzański utrzymywał się cały czas w roli obrońcy, choć posłów obowiązuje ślubowanie, by rzetelnie pracować dla dobra państwa polskiego jako całości. Minister powinien być zawsze rzecznikiem państwa, a według p. Dobrzańskiego powinien on dbać o interesy prywatne kapitalistów. Sprawa cała ma również znaczenie z punktu widzenia moralności polityki. Nie przekona się szerokich mas, że wszystko jest w porządku, kiedy w takiej sytuacji, jak u nas, państwo odbudowuje fabrykę i oddaje ją zagranicznym spekulantom. Sejm, który w tej sprawie nie zajmie właściwego stanowiska i pokryje wszystko swoim autorytetem, kopie grób dla swojej powagi. (Oklaski na lewicy).

P. Rudziński (ZPSL) postawił wniosek formalny o odroczenie dalszych obrad do następnego posiedzenia.

Wniosek ten przyjęto 157 głosami lewicy po NPR włącznie przeciw 147 głosom prawicy po „Piasta" włącznie.

Następne posiedzenie dzisiaj o godz. [illegible] rano.

ŻYCIE PARLAMENTARNE.

NAJWYŻSZE WŁADZE WOJSKOWE.

Na dzisiejsze posiedzenie sejmowej komisji wojskowej wpływa rządowy projekt ustawy o organizacji najwyższych władz wojskowych. Referować będzie pos. St. Dąbrowski (Ch. N.). W dyskusji zabierze głos p. minister spraw wojskowych gen. Wł. Sikorski.

• • •

Wczoraj odbyło się posiedzenie sejmowego klubu PPS w sprawie stanowiska wobec projektu ustawy o organizacji najwyższych władz wojskowych.

Referował pos. Liberman, proponując przyjęcie tekstu rządowego.

Pos. Daszyński zaproponował wybór komisji dla zastanowienia się nad ustawą.

Wniosek upadł.

Po dyskusji, większością głosów klub postanowił głosować za przedłożeniem rządowem.

SPRAWA KRESÓW.

Na wczorajszem posiedzeniu sejmowej komisji administracyjnej, kontynuowano dyskusję nad wnioskiem Związku Ludowo-Narodowego o wprowadzenie stanu wyjątkowego na kresach.

Pos. Wasyńczuk (Ukr.) domaga się całkowitego uznania ludności białoruskiej i ukraińskiej. Proponuje powierzenie służby bezpieczeństwa na kresach miejscowej ludności mówiące, iż nakazują to względy państwowe.

Pos. Kiernik (Piast) wyraża podziękowanie p. Wasyńczukowi za lojalne wobec państwa stanowisko i zgłasza szereg wniosków.

Pos. Wędziagolski (Z. P. S. L.) zgłasza rezolucję, w której proponuje wprowadzenie na kresach autonomji.

Dyskusji nie ukończono, będzie ona kontynuowana na posiedzeniu dzisiejszem, na którem zabierze głos p. minister Thugutt, dzieląc się z komisją spostrzeżeniami swemi z ostatniej podróży na Wileńszczyznę.

DZISIEJSZE POSIEDZENIE SEJMU.

Porządek dzienny dzisiejszego (171) posiedzenia sejmu o godz. 10 rano, następujący: 1) Dalszy ciąg dyskusji nad sprawozdaniem komisji dla rozpatrzenia wniosku w sprawie pociągnięcia do odpowiedzialności konstytucyjnej przed trybunałem stanu b. ministra przemysłu i handlu Władysława Kucharskiego. 2) Sprawozdanie w sprawie zmiany art. 23 § 3 ustawy z dnia 27 maja 1919 r. o ustaleniu i wynagrodzeniu nauczycieli publicznych szkół powszechnych. 3) Trzecie czytanie ustawy w przedmiocie wznowienia zaginionych lub zniszczonych ksiąg hipotecznych. 4) Trzecie czytanie noweli do ustawy o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia. 5) Trzecie czytanie projektu ustawy o kosztach leczenia ubogich żydów. 6) Sprawozdanie w przedmiocie projektu ustawy o radzie opieki społecznej. 7) Sprawozdanie o projekcie ustawy o potrąceniach z uposażenia osób wojskowych. 8) Sprawozdanie komisji regulaminowej i nietykalności poselskiej: a) o wniosku klubu ukraińskiego w sprawie uzupełnienia regulaminu obrad sejmu, b) o wniosku klubu chrześcijańsko-narodowego i ludowo-narodowego w sprawie rozszerzenia prerogatyw marszałka dla utrzymania porządku. 9) Ustne sprawozdanie komisji regulaminowej i nietykalności poselskiej o wnioskach, dotyczących wydania posłów Grabego, Regera, Uziembły, Pławskiego, Łańcuckiego, Pawła Wasyńczuka, Serg. Kozickiego, Czuczmaja, Pankratza, Eisenstei[illegible]na, ks. Ilkowa i Arciszewskiego.

Po otwarciu teatru NARODOWEGO
wkrótce otwarcie
najwytworniejszego kinoteatru
Splendid
5419—3

Jugosłowiańskie święto narodowe.

W dniu dzisiejszym Serbowie, Chorwaci i Słowińcy obchodzą swe święto narodowe z okazji urodzin ich króla, J. K. M. Aleksandra I., wstępującego właśnie w trzydziesty siódmy rok życia.

Aby uczcić dzień ten podkreśleniem przyjaźni między królestwem S. H. S. a Polską, zwróciliśmy się z prośbą do p. Jefrema Simicia, reprezentującego już prawie pięć lat królestwo S. H. S. w Polsce, z prośbą o parę słów na temat święta narodowego i rozwoju stosunków polsko-jugosłowiańskich.

P. Simicz z całą uprzejmością przyjął współpracownika „Kurjera Polskiego" i w dłuższej rozmowie oświadczył mu, co następuje:

— Dzień urodzin J. K. M. króla Aleksandra I jest dla ludu naszego świętem narodowem w całem znaczeniu tego słowa. Lud nasz pamięta bowiem, jak król obecny i jego ojciec król Piotr I znosili narówni z ludem wszystkie trudy wojenne i pozostawali w szeregach armji nawet podczas jej cofania się poprzez Albanję, aby tylko nie opuszczać swych wojaków.

Nie zapomniał lud tego bohaterskiego gestu — stąd głębokie przywiązanie do dynastji i to nietylko wśród Serbów ale i wśród Chorwatów i Słowińców, którzy są szczerze przyjęci ideą jedności narodowej. Są wprawdzie żywioły wśród Chorwatów, którzy tej sympatji nie wykazują, lecz są to tylko nieliczne grupki, spoglądające jeszcze pod kątem widzenia tradycji monarchji austro-węgierskiej. Pozostali wszakże Chorwaci oraz Słowińcy są w swych poglądach na jedność narodową i dynastję w zgodzie z Serbami.

To też święto 17 grudnia jest prawdziwie ogólnonarodowem.

Mówiąc o stosunkach polsko-jugosłowiańskich p. Simicz rzekł:

— Cieszę się niezmiernie, mogąc stwierdzić, że stosunki między Polską a moją ojczyzną rozwijają się jak najpomyślniej. Od czasu mego przyjazdu do Warszawy stosunki te stawały się z dnia na dzień coraz serdeczniejsze („plus intimes"). Przedtem narody nasze nie znały się jeszcze dostatecznie dobrze, lecz w ostatnich trzech — czterech latach poczyniono w tej mierze ogromne postępy.

Przyczyniły się do tego w dużym stopniu wzajemne częste odwiedziny [illegible] bardzo dodatnio wpłynęły na wzrost wzajemnych sympatyj.

[illegible] stwierdzili duże podobieństwo między obydwoma narodami słowiańskiemi.

Wzmogło się też wzajemne zainteresowanie się. Znano już wprawdzie dawniej słynną przeszłość Polski i bohaterstwo w jej dziejach było zawsze u nas przedmiotem podziwu, lecz Polski odrodzonej nie znano dokładnie. Dopiero owe odwiedziny dokonały dzieła poznania się wzajemnego, które z dnia na dzień coraz piękniej się rozwija.

Podczas uroczystości sienkiewiczowskich narody królestwa S. H. S. brały udział w manifestowaniu czci dla wielkiego pisarza, którym chlubią się nietylko Polacy, ale i wszyscy Słowianie.

Bardzo żałowano u nas, że nie dało się przewieźć zwłok przez nasze terytorjum, abyśmy mogli złożyć hołd prochom wielkiego pisarza.

Przyjaźń nasza oparta jest nietylko na wspólności szczepu, ale i na interesach czysto politycznych. My, Jugosłowianie jak i wy, Polacy, pragniemy poszanowania traktatów pokoju i zobowiązań międzynarodowych i w tym względzie musimy stale kroczyć ręka w rękę.

Stwierdzam z radością, że opinja publiczna Jugosławji powitała z wielkiem zadowoleniem uznanie mocarstwowego stanowiska Polski przez podniesienie przedstawicielstw dyplomatycznych do stopnia ambasad. Uważamy bowiem, że to nietylko podniesienie prestiżu Polski, ale i prestiżu ogólnosłowiańskiego.

Jednem słowem, rzec można śmiało, że nic nie dzieli naszych obydwu narodów słowiańskich, bardzo wiele natomiast nas łączy.

Jeśli chodzi o polsko-jugosłowiańskie stosunki ekonomiczne, to niestety, trudno wypowiedzieć się o nich w sensie dodatnim. Pomimo, że w Polsce jest wiele towarów, które mogłyby znaleźć obfity zbyt w Jugosławji i nawzajem, to jednak wskutek dużej odległości między naszemi krajami, drożyzny taryfowej i transportowej, stosunki handlowe rozwijają się bardzo słabo. Ufam wszakże, że trudności te uda się w niezbyt dalekiej przyszłości usunąć i że wówczas nic już nie stanie na przeszkodzie pomyślnemu rozwojowi naszych stosunków handlowych. Moglibyśmy wywozić do Polski wytwory przemysłu włókienniczego naftę sól i węgiel wzamian za to zaś — przywozić dobre wina, doskonały tytoń [illegible] światowem uznaniem [illegible] oraz [illegible] („pekmes").

Trzeba więc zająć się określeniem stawek [illegible] i transportowych. Należy [illegible] że i Czechosłowacja, państwo słowiańskie, sprzymierzone z Jugosławją i zaprzyjaźnione z Polską, z którą jej stosunki [illegible] — [illegible] w ulatwieniu transportu towarów [illegible] Polski, z polskimi do Jugosławji, rozumiejąc, że stosunek [illegible] na wpływa na stosunki polityczne.

* * *

Zwracam się do narodu Serbów, Chorwatów i Słoweńców, którego przedstawiciel dyplomatyczny w Warszawie p. Simicz położył tak wielkie zasługi w sprawie zbliżenia polsko-jugosłowiańskiego, przesyłamy w dniu ich święta narodowego życzenia pomyślnego rozwoju.

N. I.

Nie 13-ta pensja lecz remuneracja.

W związku z rozlegającemi się ze sfer urzędniczych utyskiwaniami, iż niektóre urzędy wypłaciły 13-tą pensję swym pracownikom, inne zaś tego nie zrobiły — ze źródła miarodajnego otrzymujemy wyjaśnienie następujące: rząd nie przyznał urzędnikom t. zw. 13-tej pensji, ponieważ stoją temu na przeszkodzie przepisy ustawy uposażeniowej z r. 1923, [illegible] wyklucza przyznawania takich dodatkowych świadczeń pieniężnych. Jedynie niezależnie od kredytów na uposażenia, opartych na wspomnianej ustawie, obejmują budżety wszystkich władz i urzędów kredyty specjalne na remuneracje i zapomogi dla funkcjonarjuszy danego urzędu. Z kredytu tego przyznawane są — w granicach kwot uchwalonych na ten cel przez Sejm — stosowne remuneracje względnie zapomogi, tym przedewszystkiem urzędnikom, którzy wykazali szczególną gorliwość przy wykonywaniu swoich obowiązków służbowych, przedewszystkiem wtedy są tu uwzględniani, ci urzędnicy, których praca najwydatniej przyczyniła się do osiągnięcia korzystnych wyników [illegible] skarbu.

Zaznaczyć należy, że ustalenie zarówno wysokości, jak i zakresu osób objętych remuneracjami, zależy od tych władz, które dysponują kredytem budżetowym, a więc od władz przełożonych w danych urzędach.

Takiej właśnie remuneracji udzielono w rodzajem w poszczególnych urzędach w ostatnich tygodniach.

KRONIKA SĄDOWA

[illegible]

[illegible]

HAROLD LLOYD
wściekła się.

W rocznicę śmierci Pierwszego Prezydenta Rzplitej.

Wczoraj w tragiczną rocznicę śmierci Pierwszego Prezydenta Rzeczypospolitej ś. p. Gabrjela Narutowicza odbyło się z inicjatywy rządu uroczyste nabożeństwo żałobne w katedrze św. Jana.

Liczne tłumy zaległy katedrę [illegible] świetlona. Przed wielkim ołtarzem zasiedli rząd in corpore z premjerem Grabskim na czele, posłowie i senatorowie z p. marszałkami Ratajem i Trąmpczyńskim, generalicja z gen. Konarzewskim i Żeligowskim. Nadto korpus oficerski [illegible] przedstawiciele municypalności z sen. J. Baliń[illegible] p. prezydentem W. Jabłońskim, liczne delegacje naukowe i społeczne z komitetem [illegible] pamięci Pierwszego Prezydenta Rzeczypospolitej na czele. Prezydenta [illegible] p. Prezydenta St. Wojciechowskiego reprezentowali pp. szef kancelarji [illegible] i płk. Zaruski. [illegible] rodzina ś. p. Prezydenta Narutowicza.

Po mszy [illegible] celebrowanej przez ks. kardynała Kakowskiego [illegible] grobowcu Prezydenta Narutowicza.

Między [illegible] od p. Prezydenta Rzeczypospolitej, p. premjera, generalicji, [illegible] [illegible]

* * *

W dniu wczorajszym [illegible] Pierwszego Prezydenta [illegible] złożył wieniec na Jego trumnie.

* * *

W niedzielę dn. 21 b. m. w sali [illegible] o godz. 12 w poł. odbędzie się staraniem Polsk. [illegible] i związku [illegible] Pierwszego Prezydenta Rzeczypospolitej Narutowicza.

WIADOMOSCI BIEŻĄCE.

ARBITRAŻ ŁODZKI.

Wczoraj po południu odbyło się pod przewodnictwem p. Stan. Bukowieckiego pierwsze zebranie [illegible] arbitrażowej w sprawie zatargu [illegible] Następne posiedzenie odbędzie się [illegible] po południu [illegible]

W SPRAWIE URZĘDÓW ZDROWIA PUBLICZNEGO.

Minister [illegible] p. Rataj [illegible] do wszystkich wojewodów [illegible]

KOENIGSMARK
dramat męki.

Sprawa zbiórki ofiar na odbudowę teatru Rozmaitości.

[illegible]

Głosy z Polski.

Częstochowa o samorządzie. — Niedojrzałość społeczeństwa. — Udział w pracach p. Thugutta. — Postulaty szkolne i kościelne Kresowców.

Sprawa naszych samorządów. [illegible] Częstochowa rada miejska w Częstochowie wystąpiła z rezolucją wzywającą rząd i Sejm do [illegible] samorządowej [illegible] w sferach prawicowych. Ten wzgląd właśnie [illegible] rów w Krakowie, ten wzgląd skłonił też częstochowską radę do odrzucenia wniosku [illegible] głoszącego, że przyszłe wybory mają się odbyć na zasadzie [illegible] wego głosowania.

* * *

Nie co rzeczy [illegible] w tem [illegible], że samorządy nasze [illegible] z powodu nieprzygotowania ludności. Jeden z [illegible] białoruskich [illegible] sejmiku powiatowego w Baranowiczach [illegible] Przedłożony budżet uchwalili. Jak że tu [illegible], gdy przewodniczący stawia sprawę: „kto przeciw?" Nikt przeciwko starości głosu nie podniesie. Dopiero, gdy przychodzą w sioski i interpelacje dyskusja się ożywia. Trzecią część budżetu pochłania policja. (To nie jest normalne, przyznajemy). Pięć szkół ma lokale opłacone ale brak nauczycieli. Dwie wioski spierają się o to, gdzie ma stanąć szkoła. Wobec tego inspektor umieszcza szkołę w trzeciej — salomonowym sądem. Praca instruktorów samorządowych nie będzie lekka. A kraj woła o nią. Zwłaszcza na wschodzie.

* * *

Prasa wschodnich ziem Rzeczypospolitej, w miarę jak rząd zdaje się zbliżać do pewnej inicjatywy, ujmuje cały szereg spraw aktualnych. Przytoczyliśmy głos „Wileńskiej Prawdy", która nie godzi się na spółpracę z rządem, póki nie zostaną wcielone w życie ustawy językowe. Przeciwstawia się temu „Grodzieński Głos" [illegible] [illegible]

* * *

[illegible]

[illegible]

Bezpłatna lekcja języka angielskiego!

I — ja
you — ty
he — on
she — ona
it — ono
we — my
you — wy
they — oni, one
must — musimy
be — być
absolutely — koniecznie
present — obecni
at — na
the solemn — uroczystości
opening — otwarcia
of the greatest — największego
the most fashionable — najwytworniejszego
the most splendid — najwspanialszego
and — i
the most beautiful — najpiękniejszego
moving picture-theatre — kinoteatru

SPLENDID

KRONIKA STOŁECZNA.

STAN POGODY.
(Według danych Państwowego Instytutu Meteorologicznego).

Temperatura najwyższa wynosiła wczoraj w Warszawie — 1.3 stopnia, najniższa — 5.5 stopn. W Zakopanem dość pogodnie, temperatura z rana — 7 stopn., najwyższa [illegible] 2 st. [illegible], najniższa — 7 stopni, wiatr halny, opadów nie notowano.

Przewidywany przebieg pogody w dniu dzisiejszym:

Zachmurzenie dość znaczne, miejscami mgła, drobny opad, lekki mróz, miejscami odwilż. Na zachodzie umiarkowany mróz, na wschodzie słabe wiatry z kierunków południowych.

Z KASY CHORYCH.

Pod przewodnictwem prezesa p. K. Korałewskiego dnia 12 b. m. odbyło się posiedzenie zarządu Kasy Chorych m. Warszawy. Po załatwieniu spraw formalnych postanowiono zorganizować ambulatorjum przy fabryce Konrada Jarnuszkiewicza, zwiększyć ilość godzin w przychodni dentystycznej, przy zakładach gazowych na Woli, ustalić etat jednego felczera, któryby stale dyżurował w niedziele i święta w dzielnicy I na Śliskiej 93. Uchwalono również mianować dr Murzyńskiego naczelnym lekarzem teatrów „Nowości" im. Bogusławskiego oraz z dniem 1 kwietnia 1925 r. rozwiązać umowę z polikliniką ginekologiczną uniwersytetu warszawskiego. Pozatem zatwierdzono [illegible] instrukcje dla biura zakupów [illegible] jednak uchwałę stanowiącą, że zarządu nabycia 15 mgr. radu dla potrzeb lecznictwa radowego. Powyższa ilość [illegible] do stosowania we wszystkich wypadkach wymaganych przez lecznictwo i pozwoli na szerokie zastosowanie leczenia radem członków Kasy Chorych. W związku z tą decyzją zarząd upoważnił naczelnego lekarza Kasy dr. Grodeckiego do rozpoczęcia pertraktacyj w tej sprawie i zaangażowania odpowiednich sił fachowych.

GODZINY HANDLU W DNIACH PRZEDŚWIĄTECZNYCH.

W dniu 21 b. m. jako w ostatnią niedzielę przed nadchodzącemi świętami Bożego Narodzenia, dozwolone będzie prowadzenie handlu w sklepach od godziny 13-ej do 18-ej.

PLAN BUDOWY GMACHÓW SZKOLNYCH.

W związku z uchwaleniem przez radę miejską 20-sto miljonej pożyczki szkolnej działająca na prawach rady miejskiej komisja rozszerzenia sieci szkolnej zwróciła się do magistratu z żądaniem przedstawienia jej całokształtu programu budowy gmachów szkolnych.

REGULACJA CMENTARZY NA BRÓDNIE.

Opracowany przez sekcję regulacji miasta projekt ogrodzenia cmentarza żydowskiego na Bródnie nie uzyskał akceptacji radzieckiej komisji do spraw regulacji miasta, która zwróciła go magistratowi do ponownego przerobienia z uwzględnieniem linji ogrodzenia obu cmentarzy na Bródnie katolickiego i żydowskiego oraz ewentualnem zmniejszeniem odległości ogrodzenia cmentarza żydowskiego od ulicy Odrowąża.

ODCZYTY.

Środa, 17.12.

W Muzeum przem. i roln. o g. 8 wiecz. 6-ta konferencja naukowa p. L. Freytaga.

Czwartek, 18.12.

W sali Zw. nauczycieli (Marszałkowska 123) o g. 8 wiecz. odczyt prof. Segala p. t.: „O psychologji fantazji".

W Muzeum przem. i roln. o g. 8 wiecz. odczyt prof. H. Blocha p. t. „Boże Narodzenie".

W Tow. higjenicznem o g. 8 wiecz. odczyt p. Heleny Potulickiej p. t. „Prawo rozwoju wewnętrznego".

ZEBRANIA.

Środa, 17.12.

W lokalu Instytutu nauk antropologicznych zebranie sekcji posiedzeń naukowych I. N. A. z referatem p. S. Kramsztyka p. t. „Z dziedziny zboczeń rozwojowych".

Czwartek, 18.12.

W wydziale higjeny szkolnej min. W. R. i O. P. (Bagatela 12), o g. 8 wiecz. miesięczne posiedzenie lekarzy szkolnych z referatem d-ra J. Butkowskiego p. t. „Skrzywienie kręgosłupa a szkoła".

W lokalu Zw. bibljotekarzy polskich (Koszykowa 26) o g. 8 wiecz. miesięczne zebranie członków koła warszawskiego Związku B. P.

ŚRODA LITERACKA.

W środę 17 b. m. odbędzie się w Polskim Klubie Artystycznym (hotel Polonja) odczyt Eugenjusza Frankowskiego p. t. „Wesele Wyspiańskiego w świetle etnologji", który wzbudził w sferach artystycznych duże zainteresowanie. Po odczycie dyskusja. Początek o godz. 8 wieczorem.

BAL SYLWESTROWY
u akademików inwalidów.

Bezsprzeczny prym pośród balików, balów i maskarad tegorocznej „N. Sylwestrowej", które rozrywać będą na wsze strony ochotną warszawiankę, nie mniej ochotnego warszawianina, ma niewątpliwie wielka szczególna oryginalny bal koła akademików inwalidów w salonach szkoły podchorążych. Koło akademików - inwalidów urządza bal [illegible] kongres, którzy [illegible] do każdego wszędzie z zaproszeniami i biletami, którzy niewątpliwie spotkają się wszędzie z miłem i przychylnem przyjęciem.

WYPADKI.

Stała klijentka Pogotowia. Na pl. Teatralnym przy budce tramwajowej w celu samobójczym napiła się niewiadomej trucizny 20-letnia Kazimiera Ładna, bez zajęcia i bez domu. Pogotowie przewiozło desperatkę do szpitala Dzieciątka Jezus.

Zaznaczyć należy, że Ładna jest stałą klijentką Pogotowia, ponieważ lekarze Pogotowia w ciągu r. b. udzielali jej pomocy już kilkanaście razy.

Skutki ślizgania się w rynsztokach. W Al. Jerozolimskich przed domem nr. 59 uczeń szkoły powszechnej, 12-letni Roman Gajak (Konopska nr. 8) ślizgał się w rynsztoku i wskutek upadku odniósł ranę tłuczoną głowy i doznał wstrząśnienia mózgu. Lekarz Pogotowia, po udzieleniu pierwszej pomocy przewiózł chłopca do szpitala Dzieciątka Jezus.

TEATR I MUZYKA.

REPERTUAR TEATRÓW.

Wielki. Dziś — „Tannhäuser". Jutro — „Faust" z „Nocą Walpurgji".
Narodowy. Dziś i jutro — „Don Juan".
Letni. Dziś i jutro — „Zmartwienia pana Hamelheina".
Im. Bogusławskiego. Dziś — „Opowieść zimowa". Jutro — „Skalmierzanki".
Polski. Dziś i jutro — „Święta Joanna".
Mały. Dziś i jutro — „Pan swego serca".
Nowości. Dziś i jutro „Hrabina Marica".
Fredry. Dziś i jutro „Agentka bolszewicka".
Praski. Dziś i jutro — „Rozé Pragi".
Qui Pro Quo. Dziś i jutro — „Kupa śmiechu".
Stańczyk. Dziś i jutro „Szkoła gwiazd".
Cyrk. Dziś i jutro „Program grudniowy".

KONCERTY.

Czwartek, 18.12.

Filharmonja, g. 8 w. Wielki abonamentowy koncert symfoniczny pod dyr. G. Fitelberga. W programie II symfonja Szymanowskiego. Solistą Wacław Kochański (skrzypce).

Piątek, 19.12.

Konserwatorjum, g. 8 w. II koncert kapeli ludowej „Wieczór kolend" pod dyr. St. Kazuro z udz. p. Balczewskiej-Mocznlskiej.

Bal Sylwestrowy w Hotelu Europejskim.

Staraniem T-wa Krzewienia Muzyki w salonach Hotelu Europejskiego dn. 31-go Grudnia 1924 r. odbędzie się niezwykle interesujące powitanie Nowego Roku. Komitet złożony z najlepszych sfer towarzyskich dokłada wszelkich starań żeby zabawa wypadła jaknajbardziej emocjonalnie. Strona artystyczna spoczywa w rękach potentatów sztuki. Bliższe szczegóły ogłoszone będą niebawem. 5480

** **Teatr Wielki.** Dziś wieczorem „Tannhäuser" z udziałem pp. Zbońskiej-Ruszkowskiej, Kalińskiej, Orłowskiej, Sowilskiego, Narożnego, Mossoczego, Dobosza, Michałowskiego, Kowalskiego i Szepietowskiego. Dyryguje p. A. Rodziński.

Jutro „Faust" z „Nocą Walpurgji".

** **Teatr Narodowy** daje dziś po raz 33 „Don Juana" Zor[illi], w przekładzie St. Miłaszewskiego, w dekoracjach W. Drabika, w reżyserji E. Chaberskiego, z Józefem Węgrzynem w roli tytułowej.

** **Teatr Letni.** Wczoraj na 25 przedstawieniu sztuki „Zmartwienia pana Hamelheina" zapełniona do ostatniego miejsca widownia huraganami oklasków darzyła za koncertową grę Fertnera, Ćwiklińską, Brydzińską, Junoszę-Stępowskiego, Chaveau, Skonieczne oraz cały zespół.

W próbach „Kurnik" z Ćwiklińską, Fertnerem i Junoszą-Stępowskim w rolach głównych.

** **Teatr im. W. Bogusławskiego.** Dziś we środę pełna humoru komedja Szekspira „Opowieść zimowa" w fantastycznych dekoracjach z muzyką L. M. Rogowskiego i siłami zespołu Tacjanny Wysockiej. Jutro we czwartek komedjo opera J. N. Kamińskiego „Skalmierzanki".

** **Teatr Polski** grać będzie do wtorku przedświątecznego włącznie niezwykle efektowne potężne dzieło sceniczne Bernarda Shawa o Joannie d'Arc „Święta Joanna".

** **Teatr Mały** daje codzień cieszącą się niebywałem powodzeniem sztukę Raynala „Pan swego serca".

Teatr NOWOŚCI Bielańska 5.
Ostatnie Przedstawienia
operetki **HRABINA MARICA**
w najbliższych dniach **premjera**
„KSIĘŻNICZKA W MASCE" z **K. Niewiarowską**
Początek 8.15 w.

** **Teatr „Nowości"** daje codziennie operetkę „Hrabina Marica", której przedstawienia dobiegają końca. Role główne kreują ulubieńcy Warszawy pp. K. Niewiarowska i Janina Sokołowska. Obok nich odznaczają się pp. Manowska, Szymborska, Redo, Szczawiński, Senderki, R. Morozowicz, Krzewiński. W próbach wspaniała operetka Waltera Kollo „Księżniczka w masce".

Teatr QUI-PRO-QUO
galerja Luxemburga
KUPA ŚMIECHU
rewja utworów wesołych. Udział całego zespołu.
Reżyser *Fr. Jarosy*.
Dwa przedstawienia I-e 7.15. II-e 9.15

Wydawnictwa gwiazdkowe.

Tegoroczny gwiazdkowy plon literacki jest obfity i interesujący. Świadczy on przedewszystkiem o tem, że zaczynamy powoli wchodzić w normalne koleje życia. Nie znaczy to, oczywiście, by w latach wojennych, powojennych i w latach inflacji zanikły gwiazdkowe wydawnictwa. Przeciwnie, w pewnych okresach bywały nawet wcale liczne, a dzieciom i młodzieży polskiej poświęcali swe pióra niejednokrotnie najwybitniejsi nasi pisarze. Ale, poza nielicznemi wykwintnemi edycjami, ogół ich nie dosięgał graficznie artystycznego poziomu. Dzisiaj następuje znaczna odmiana na korzyść. Dobry papier, czytelny druk, poprawnie wykonane ilustracje, ładne okładki, to pierwsze ogólne wrażenie, bardzo miłe, jakie się odnosi na widok większości tegorocznych wydawnictw.

Ale jeszcze milszego doznajemy wrażenia, gdy zapoznamy się z wewnętrznym wyglądem z treścią tych książek i książeczek, które czytać będą — niewątpliwie z największem zainteresowaniem — nasze dzieci i wnuki. Przypominają nas się żywo rozkoszne czasy naszego własnego dzieciństwa, zwłaszcza dzięki temu, że właśnie w roku bieżącym pojawiło się w nowych wydaniach wiele tych utworów, które niegdyś sami z podnieceniem pochłanialiśmy.

Na wstępie tego przeglądu chcę przedewszystkiem wspomnieć o paru książeczkach dla najmłodszych. Pierwsze wśród nich miejsce należy bezwarunkowo oddać dziecięcej historyjce Melchiora Wańkowicza p. t. „Jak Kulusia żaby poznała" (nakł. Zakładu Nar. im. Ossolińskich), napisanej z głębokiem umiłowaniem naszych milusińskich, z wielkiem wyczuciem drgnień ich serduszek i znajomością ich zmysłu obserwacyjnego. Książeczka ilustrowana kapitalnemi, barwnemi litografjami E. Bartłomiejczyka, przemawiającemi równie żywo, jak sam tekst do dziecięcej wyobraźni, będzie niewątpliwie ozdobą stołów gwiazdkowych, a i starsza generacja weźmie ją chętnie do ręki jako artystyczny, piękny objekt.

Doskonały znawca dziecięcej duszy Julian Ejsmond, twórca tylu już poemacików o dzieciach, (a raczej o jednym własnym „dziadziusiu"), daje wesołą, pełną sentymentu historję o szczurkach p. t. „W zbożu" (Nakł. księg. Perzyńskiego, Niklewicza i S-ki) z barwnemi kolorowemi ilustracjami M. Wiszniewskiego. Piękny, melodyjny wiersz, jasność i zwięzłość obrazowania, niefrasobliwy humor są cennemi zaletami tej książeczki.

(D. c. n.).

MIECZYSŁAW GURANOWSKI. 2)

SKARBY SERC.

Zbył to milczeniem. Znał z opowiadań te Greka, się zaraz powlekła je zadumą. leniwe dziewki, swarliwe i głupie. Nie ludził się, że Sumru będzie inną. Ale miał na nią lek niezawodny trzcinę, z którą nie rozstawał się nigdy.

Tak gwarząc, dopłynęli do latarni, poczem Herjos wysiadł, zaniósł dozorcy umówioną ilość monet i spytał, czy nie dostrzega powracających z Naxos galer kupieckich.

Sumru pozostała sama. Wychyliwszy się poza burtę łodzi, przeglądała się w zwierciadle wodnem. Na usta jej wybiegł uśmiech zalotny, wyprężyła młodą pierś, poczem westchnęła do Izis, czyniąc ślub tajemny.

Gdy kupiec powrócił na brzeg, zastał ją śmiejącą się jak dziecko. A kiedy już po zachodzie słońca wchodzili pod dach Herjosowego domu, niewolnica rozgrana falami morza, czy też marzeniem, obiegała radośnie ubogie izby, jakby te kąty były bliskie jej sercu.

Objął jakieś dziwnie echo jej śmiechu brzmiało w domu kupca. W domu, gdzie dotychczas gospodarzyła staruszka Seirena. W sadzie, gdzie dotychczas usychały kwiaty lotosu, a kozy bezczelnie szczypały. Pojawiały za krótką chwilę oczy młodego Sumru szybko weszła w rolę służki gospodyni. Herjos nie miał najmniejszego powodu do niezadowolenia: i w domu i w sadzie był ład, niewolnica odgadywała niemal spojrzenie swojego władcy.

Żmudne zajęcia nie pozwalały kupcowi na długie przebywanie w domu. Rano jeździł na ośle do miasta i czynił zakupy, poczem organizował karawany, część towaru wysyłał do Antiochji, część — do wysp greckich. Powracał późno znużony, senny, i już tylko czas znajdował na liczenie skarbów. Zamykał się wówczas zazdrośnie w swojej łożnicy i rachował, rachował... Poczem, obejrzawszy dokładnie wszystkie kąty, czy go kto nie śledzi, podnosił deskę pod łożem i w jamę przepastną sypał blaszki srebrne, złote, drogie kamienie.

Na obliczu jego wykwitał wówczas uśmiech radości i dumy. Błogosławił złoto. sierpa Ceres za ów plon obfity i leczył teraz już nie skarby, lecz dni, dzielące go od powrotu do Grecji. A później zasypiał z błogim uśmiechem na ustach, jakgdyby sama Hebe nalewała mu puhar miłosny... Rankiem budziła go stukanie we drzwi Sumru, która przynosiła mu, do łoża mleko kozie.

Wyróżniała jego niewolnica. Od syrego jadła i długiego spania, biodra jej nabrały kształtu liry, oczy chichotały radością, jak promień słońca, rzucony na zwierciadło, nawet hebanowe sploty nabrały barwy lazulitu. Z darowanej od Herjosa szkarłatnej tkaniny uszyła sobie zawój i zalotnie nosiła go na ramionach.

Jej pan i władca zdawał się być obojętny na te powaby, — radował go widok młodej niewolnicy, zadowolony był z jej służby, atoli nie przywoływał jej do łoża, ażeby w skwarliwe noce egipskie chłodziła mu skronie piórami strusiemi, a wargi roztapiała w jego wargach.

Dziewczynę ta obojętność drażniła niepomiernie. Już bogowi Ra paliła kadzidła z wonnego krzewia mirty, do jadła wrzucała lotosy, które miały własność zapominania o kraju ojczystym, — napróżno! a ciekawość, jak ten piękny i bogaty Grek obywa się bez kobiety nie dawała jej sypiać po nocach. Przeczucie jej mówiło, że nawet Aleksandrja z całem mrowiem kurtyzan nie neci jej pana, i że wraca on z tego miasta użycia niewinny, jak baranek.

Więc w noce gwiaździste, obłędne noce egipskie, kiedy w ustach czuje się piasek pustyni, a w mózgu szumi wicher Set, zabijający kwiaty — w one noce szalone Sumru wybiegała do sadu, i przyciskając dłońmi serce, płonące ogniem lubieży, tarzała się w chaszczach, wołając:

— O dobra królowo Nitokris, któraś umierała z miłości, O, Dancu, gwiazdo zarannna, wysłuchajcie prośby niewolnicy Sumru! Niechaj pan mój obróci na mnie oczy, jak słońce na heliotropy; niechaj sen jego przerwie potężny bóg Ra, niechaj przybiegnie do Sumru, która usycha z tęsknoty!

Cisza była odpowiedzią; z oddalonej pustyni dochodził ryk zwierząt, gdzieś gazella zawodziła głośno.

Herjos spał, nie domyślając się, że o parę kroków od jego łoża płacze Szczęście, — spał i śnił o swojej słonecznej Grecji. Tam, gdzie morze Egeju obmywa wyspę Andros, pozostawił ukochaną Partenę. Już jedna olimpjada minęła od chwili, gdy się z nią rozstał i wyruszył w świat po bogactwa. Albowiem chytra matka Parteny nie chciała dać jej za małżonkę ubogiemu rybakowi, żądając od Herjosa skarbów.

I rozstał się z Parteną w pewną noc miesięczną, kiedy cyprysy płakały, a morze nuciło pieśń pożegnalną. W sennych oparach widział pochylającą się nad nim przeźlotą głowę ukochanej i słyszał słowa jej słodkie, a mocne:

— Powracaj, luby, będę czekała.

I oto z rybaka, marzącego o nimfach, stał się przemyślnym kupcem, zakochanym w złoto. Powiedział sobie, że pieniądz jest wszystkiem na ziemi, skoro za pieniądz zdobyć można miłość. I zdobywał go żmudną pracą, czasami pełną niebezpieczeństw — i oszczędzał. Dom tego bogacza był nędzny; poprzednio stara Seirena, a teraz Sumru skąpiły, ażeby dogodzić panu.

Hodowla łososia.

[illegible]

Wyjątkowo dzisiaj [illegible] tępione, wyłapywane na wędkę, na gruntówkę, na sakę, na lasce, głuszone dynamitem i granatami, mordowane widłami, słowem na wszystkie możliwe sposoby.

Wskutek wojny zaniechano także akcji [illegible] zarybiania rzek, którą zapoczątkował w r. 1886 ś. p. prof. Nowicki z Krakowa. Dwie wylęgarnie pstrąga w Poznaniu i Bydgoszczy nie mogły nastarczyć zamówieniom, dobrze się też stało, że „Towarzystwo miłośników sportu wędkarskiego" w Krakowie i Towarzystwo rybackie uruchomiły w zeszłym roku największą na ziemiach polskich wylęgarnię łososia, lipienia i pstrąga na Kowańcu w Nowym Targu.

Wylęgarnia ta zbudowana według ostatnich wymagań wiedzy i techniki może dostarczyć rocznie około półtora miljona narybku.

Wylęg ryb odbywa się w następujący sposób: zapłodnioną ikrę wkłada się do [illegible] blaszanych przez które przepływa woda z potoku. Po pewnym czasie na [illegible] się oczka a potem [illegible] się drobny narybek. Widać teraz w blaszanych [illegible] poruszających się nieustannie. Łosoś bowiem znosi do 1.500 sztuk ikry, [illegible]. Narybek łososiowy jest karmiony surową wątrobą, mieloną i przecieraną przez specjalne sita.

Z wiosną narybek wypuszcza się do rzeki, w miejscach gdzie ryby mają naturalne [illegible].

Warto choć raz w życiu zobaczyć tarło łososia na bystrych wodach w Dunajcu.

Łosoś zimę przepędza w Bałtyku, dopiero z wiosną ciągnie do Dunajca. W połowie września [illegible] jego [illegible], staje się ociężałym i rusza w górę rzek i potoków na płytkie, piaszczyste miejsca.

Nie zatrzyma go wówczas żadna przeszkoda, ani tama, ani jaz. W [illegible] skokach bierze jazy i dąży na tarliska. W odpowiednim miejscu kleng, czyli samiec [illegible] w piasku [illegible], w którym samica składa ikrę. Po zapłodnieniu ikry samiec [illegible] tarliska [illegible]

[illegible]

Jan Loska.

ŻYCIE GOSPODARCZE.

Polski komitet normalizacyjny.

II.

Normalizacja nie może być przez [illegible] [illegible], musi ona być wynikiem ugody, [illegible], zawartych między fachowcem-wytwórcą a fachowcem-odbiorcą przy uwzględnieniu wymagań nauki. Zagadnienie normalizacji wystąpiło jaskrawo na widownię po wojnie i powołało do życia w krajach przemysłowych specjalne organizacje, mające za zadanie ustalenie norm dla wytwórców przemysłowych, a nawet katedry normalizacji w Zakładach naukowych. Organizacje te noszące nazwy komitetów, komisyj, stowarzyszeń normalizacyjnych lub standaryzacyjnych powstały i istnieją na bardzo różnych zasadach i podstawach, przeważnie jednak wytwórcy je podtrzymuje sam przemysł, rozumiejąc doniosłość tej sprawy dla siebie, i tylko w paru krajach sprawą tą zajęły się rządy, mając głównie na względzie ustalenie warunków dostaw, a nie normalizację właściwą. W skład komitetów wchodzą zwykle przedstawiciele związków przemysłowych i zawodowych a także instytucyj naukowych i rządu, jako największego odbiorcy. Komitety takie istnieją w następujących 20 krajach: Francja, Belgja, Anglja, Norwegja, Szwecja, Danja, Holandja, Niemcy, Austrja, Czechosłowacja, Węgry, Włochy, Rosja, Stany Zjednoczone, Kanada, Peru, Australja, Japonja i wreszcie Polska. Prace poszczególnych komitetów narodowych prowadzone w sposób mniej więcej jednakowy: poszczególne tematy lub działy przemysłu opracowują wyłonione lub zorganizowane przez Komitet główny komisje i podkomisje fachowe, rezultaty ich prac są ogłaszane drukiem jako wnioski prowizoryczne poddawane krytyce zainteresowanego ogółu i dopiero po wyczerpaniu dyskusji i uzgodnieniu wewnętrznem ogłaszane jako normy ostatecznie obowiązujące. Normy są drukowane w postaci specjalnych arkuszy norm lub też broszurek i sprzedawane do użytku ogółu. Komitety mają zwykle własne organy prasy, w których szczegółowo informują o przebiegu prac i uzasadniają powzięte uchwały. Poszczególne komitety narodowe utrzymują stałe stosunki z takiemi organizacjami innych państw, prowadzą wymianę wydawnictw, a urządzając zjazdy międzynarodowe, uzgadniają i opracowują normy w skali międzynarodowej. Normy te są dyskutowane i ogłaszane w podobny sposób jak normy narodowe.

W Polsce instytucja tego rodzaju powstała z inicjatywy ministerstwa przemysłu i handlu, a więc rządu, na podstawie uchwały rady ministrów pod nazwą „Komitetu technicznego przy ministerstwie przem. i handlu dla spraw normalizacji wytworów przemysłowych oraz ich dostawy". Pierwsze posiedzenie organizacyjne Komitetu technicznego odbyło się dn. 14 czerwca r. b. Na posiedzeniu tem zostały uchwalona organizacja wewnętrzna i wyznaczone komisje do opracowywania poszczególnych działów. Drugie posiedzenie plenarne komitetu wyznaczone na dzień 9 b. m. rozpatrywało sprawozdania i wnioski komisyj już pracujących.

Jak wynika z nazwy, Komitet techniczny ma za zadanie nie tylko normalizację taką, o jakiej mówiliśmy wyżej ale i opracowanie normalnych warunków technicznych, obowiązujących przy dostawach rządowych. Jest to sprawa bardzo ważna dla organów gospodarczych rządowych i nie mniej ważna dla samego przemysłu. Wojsko, koleje, miasta są największymi odbiorcami, nabywającemi przytem wytwory przemysłu przeznaczone dla zaspokajania potrzeb ogółu, wchodzą tu w grę ogromne sumy pieniężne i sprawa bezpieczeństwa ogółu (np. mosty kolejowe), nie można więc przy udzielaniu zamówień zadawalniać się zaufaniem dla fachowości i dobrej wiary dostawcy. Dostawca musi otrzymać wyczerpujące i ścisłe wskazania co do wykonania zamówienia i materjałów, jakie ma użyć, czyli tak zwane warunki techniczne, a przepisy odbiorcze muszą ustalać sposoby sprawdzania, czy się dostawca do danych mu wskazań zastosował. Wszelkie te przepisy, opracowywane lub już posiadane przez odpowiednie organa państwowe należy uzgodnić, tembardziej, że w dziedzinie tej posiadamy b. dużo pozostałości po 3-ch różnych prawodawstwach. Producent musi też być wysłuchany, aby nie zaszedł wypadek, że przepisy będą nie do przyjęcia dla przemysłu.

Do komitetu technicznego delegują swych przedstawicieli 4 instytucje naukowe, 2 koła zawodowe, i 7 największych organizacyj przemysłowych obejmujących cały przemysł [illegible] ministerstw i urzędów państwowych, [illegible] przez p. ministra przem. i handlu, razem 23 członków i tyluż zastępców.

Ponieważ zastępcy przyjmują również udział w pracach komitetu i ponieważ wszystkie instytucje delegujące swych przedstawicieli postarały się o dobór najlepszych sił fachowych [illegible] komisje i podkomisje [illegible] specjalistów z poza komitetu [illegible], należy, że w tak sposób dobrany [illegible] będzie posiadał dostateczną [illegible] powagę wobec przemysłowego ogółu.

[illegible] w pracach komitetu przyjmuje udział kilkunastu najwybitniejszych naszych profesorów, wkładających w sprawę dużo energji i pracy. Prezesem Komitetu jest p. [illegible] Drzewiecki. Poszczególne komisje już pracują, wojsko, koleje [illegible] energicznie zajmują się właściwemi im działami w [illegible] odbył się [illegible] komitetu jest [illegible] i daje wszystkim zainteresowanym [illegible] inicjatywy. Rząd powołał do życia i zorganizował ten Polski komitet normalizacyjny, jak się w skrócie nazywa, utrzymuje stale biuro komitetu i daje pewną niewielką sumę budżetową na najpilniejsze wydatki [illegible] zainteresowanie sfer fachowych i przemysłowych, jak dotąd, jest realne i przeważnie [illegible] przemysł [illegible] spraw [illegible] w pracach komitetu i [illegible] na jego potrzeby pewnych, narazie bardzo niewielkich stosunkowo środków leży w dobrze zrozumianym interesie całego przemysłu i jest jednym ze składników lekarstwa na nasz obecny kryzys gospodarczy.

Z. Przybylski, inż.

Zmiany taryfowe.

Celem nadania taryfom stałego charakteru, ministerstwo kolei będzie przeprowadzać od 1 stycznia 1925 roku zmiany w taryfach tylko 4 razy do roku, na początku każdego kwartału. Będzie to tembardziej usprawiedliwione, że roczny okres czasu, w ciągu którego wydano 10 uzupełnień, pozwolił przystosować taryfę do najbardziej istotnych potrzeb życia gospodarczego i do tych jego przeobrażeń, które wprowadziła reforma waluty oraz przesilenie gospodarcze.

Do zmian głównych, które zawiera nowe wydanie taryfy towarowej, obowiązujące od 1 I 1925 r należą w zakresie postanowień taryfowych ulgi przyznane przewozom opakowania zwrotnego oraz próżnym przebiegom wagonów chłodni, celem poparcia stawiającego pierwsze swe kroki chłodnictwa, a nadto ulgi w obliczaniu przewoźnego do stacyj leżących na linjach lokalnych, a obsługujących duże ośrodki, jak Kraków i Toruń.

W zakresie nomenklatury i klasyfikacji towarów innowacją jest wprowadzenie dla szeregu surowców służących do budowy jak ziemia, glina, piasek, żwir i tłuczeń, dla najtańszych gatunków paszy, jak wytłoki buraczane surowe oraz dla najpospolitszych krajowych nawozów sztucznych, wyjątkowej klasy G, przy jednoczesnem skasowaniu odnośnych taryf wyjątkowych, korzystanie z których było dotąd uwarunkowane wymaganiem dołączenia do tych przesyłek zaświadczeń urzędów lub organizacyj społecznych.

Poza tem uzupełniono nomenklaturę nowemi nazwami i uporządkowano przez to klasyfikację grup.

Dział taryf wyjątkowych zredukowano nieco przez włączenie pewnych towarów [illegible] do działu „nomenklatury i klasyfikacji". Równocześnie jednak wprowadzono nowe taryfy wyjątkowe [illegible]

[illegible]

[illegible] PAT.

KRONIKA KRAJOWA.

CALENDARIUM

posiedzeń akcyjnych w Warszawie.

17 grudnia.

Warszawski Bank Zjednoczony, ul. Marszałkowska 138, godz. 6.

Skład żelaza S. Prywes, ul. Graniczna 2, godz. 8 w.

Tow. akc. fabryki wyrobów tytoniowych J. L. Szereszewski w Grodnie w kwidacji, nadzór w Warszawie, Żurawia 42, m. 4, g. 12.

Tow. przemysłowo handlowe „Wielkopolanin", Al. Jerozolimskie 25, godz. 7 i pół w.

Tow. akc. ubezpieczeń „[illegible]" Plac Napoleona 9, godz. 6.

Tow. akc. „Polonja" Plac Napoleona 9, godz. 5.

18 grudnia.

Tow. akc. drzewnego przemysłu i handlu, ul. Kopernika 28, godz. 5.

Zjednoczen. polscy przemysłowcy metalowi, ul. Chmielna 2, m. 8, godz. 7 w.

19 grudnia.

„Ossa" fabr. płyt kolejowych, ul. Chmielna 43, godz. 5.

Dom towarowy Br-cia Jabłkowscy, ul. Szkolna 12, godz. 2.

Fabr. porcelany i wyrobów ceramicznych [illegible] w Warszawie, ul. [illegible] godz. 12.

Bank Handlowy, ul. Traugutta, godz. 6.

20 grudnia.

Zakłady [illegible] C. Ulrych, ul. [illegible] 11, godz. 4.

Traktat handlowy polsko-czeskosłowacki.

W dniu 15 b. m. odbyło się w ministerstwie przemysłu i handlu pod przewodnictwem p. ministra przem. i hand. Kiedronia inauguracyjne posiedzenie w sprawie zawarcia traktatu handlowego z Czechosłowacją.

Po powitalnem przemówieniu p. ministra Kiedronia, w imieniu delegacji Czechosłowackiej odpowiedział minister pełnomocny p. Dworzacek, poczem przewodnictwo objął dyr. departamentu handlowego m. p. i h. p. H. Tennenbaum.

Na posiedzeniu tem wyłoniono 2 podkomisje, które natychmiast przystąpiły do obrad.

W skład delegacji Czechosłowackiej wchodzą pp.:

Dr. [illegible] — [illegible] i minister [illegible] w Warszawie, minister Dworzacek — przewodniczący, p. [illegible] — [illegible], dr. [illegible], dr. Kolarek, dr. [illegible] ministerstwa kolei dr. Fiala, sekretarz ministerstwa finansów, inż. Prokes z ministerstwa rolnictwa prof. Lom, radca handlowy przy poselstwie Czechosłowackiem w Warszawie oraz dr. Vlcek — radca legacyjny.

Skład delegacji polskiej stanowią pp.: H. Tennenbaum, dyr. departamentu min. p. i h., Chodkiewicz — naczelnik wydziału m. p. i h., Danielewicz — naczelnik wydziału ministerstwa skarbu dr Münch, dr Czerkiewicz i Butler — z m. p. i h. oraz p. Fryling z ministerstwa spraw zagranicznych.

Następne posiedzenie plenarne odbędzie się dziś o godz. 10-ej rano.

Pamiętaj o lotniczej i gazowej obronie Ojczyzny.

[illegible] gumowo-[illegible] manufaktury [illegible] Ziegler [illegible] Sienkiewicza 10, godz. 5.

Warszawski Bank Stołeczny, Plac Napoleona 8, [illegible] 4.

Tow. [illegible] urządzeń szkolnych i laboratoryjnych [illegible], Sienna 39, godz. 6.

[illegible] Tow. [illegible] handlu i przemysłu, ul. [illegible] 25, godz. 3.

Wł. [illegible] fabryka papieru. Moniuszki 4, g. 6.

K[illegible] fabryka papieru. Moniuszki 4, godz. 6.

Polski Bank Reasekuracyjny „Lechja", Warszawa [illegible] godz. 1.

Bilans Banku Polskiego.

Przy [illegible] w [illegible] dekadzie wyrósł [illegible], bo [illegible] rezerwy, natomiast ob[illegible] przy stanie dewiz i walut wzrósł o 10.7 m[illegible] zł., co przypisać należy znacznemu napływowi walut z Górnego Śląska.

[illegible] zmniejszył się o 5.6 milj. zł., natomiast wzrosły na sumę około 4 milj. zł. rezerwy zabezpieczone papierami procentowemi.

Obieg biletów bankowych jak zwykle w I i II dekadzie [illegible], zmniejszył się o 13 milj. zł., natomiast wzrosły rachunki [illegible] [illegible] milj. zł.

M[illegible] jest pokryte na sumę 3 i pół [illegible]

Stosunki z firmami zagranicznemi.

Na podstawie otrzymanych informacyj [illegible] Związek polskiego przemysłu, górnictwa, handlu i finansów ostrzega eksporterów [illegible] polskich przed praktykami [illegible] firm zagranicznych, które, ofiarując swoje pośrednictwo przy pożyczkach [illegible] żądają od osób poszukujących kredytu [illegible] na prowizję. Bliższe [illegible] dla osób zainteresowanych [illegible] w biurze Centralnego Związku.

Z Tow. Przyjaciół Skarbu Państwa.

W [illegible] na sobotę d. 20 b. m. o g. 6 [illegible] w sali konferencyjnej min. skarbu (Rymarska [illegible]) odbędzie się doroczne walne zgromadzenie Tow. przyjaciół skarbu państwa.

W [illegible] do składu walnego zgromadzenia [illegible] termin następne [illegible] w myśl par. 17 statutu, od [illegible] w dn. 3 [illegible] g. [illegible]

Dochody skarbowe.

[illegible] w dziale monopoli w [illegible] 1924 [illegible] przypada [illegible] 92 proc. budżetu [illegible] 982 milj. zł. Rzeczywiste wpływy z [illegible] źródeł za okres [illegible] [illegible] proc. budżetu całkowitego.

Komisja szacunkowa majątków przy sporządzaniu bilansów złotych.

[illegible] do [illegible] 5 art. 1 rozporządzenia [illegible] z dn. [illegible] Dz. U. [illegible] nr 92 1924 r. poz. 859 [illegible] przemysłu i handlu powołał [illegible] Komisję [illegible] na przewodniczącego [illegible] kopalni Stanisława Pronaszko [illegible] Stanisława Sk[illegible] dyr. Związku banków w Polsce [illegible] dyr. Związku [illegible] Warszawy Komisja rozpoczęła swe czynności w lokalu Związku banków przy ul. Jasnej nr 1, I-sze piętro w [illegible] Komisja [illegible] podań o przeprowadzenie [illegible] firm w Warszawie. (PAT)

Związek komunikacyjne.

W [illegible] 13 grudnia b. r. odbyła się w Lwowie [illegible] 7 dyrekcyj kolejowych [illegible] ministerstwa kolei [illegible] na okres [illegible]

[illegible] na europejskiej konferencji [illegible] w Neapolu. Na konferencji tej [illegible] następujące [illegible] pociągów [illegible] Warszawa—W[illegible] (1 [illegible]) [illegible] Warszawa—Lwów [illegible], Warszawa—Zakopane [illegible], Warszawa—Krynica [illegible], Warszawa—Zdołbunowo [illegible]

2) Ulepszenie komunikacje Warszawa—Lwów przez Rejowiec, [illegible] pary pociągów osobowych nr 323/324 na pociągi [illegible] [illegible] komunikacja pociągów [illegible] z Warszawy do Rejowca i stamtąd [illegible] osobowym do Lwowa. [illegible] [illegible] 14 godz. 25 min. [illegible] 16 godz. 40 min. i 16 godz. 46 min.

3) [illegible] komunikacja [illegible] Dęblin—Warszawa przez Tarnobrzeg—Skar[illegible]

4) [illegible]

5) [illegible]

[illegible]

Z GIEŁDY WARSZAWSKIEJ.

Giełda zwróciła swą działalność w inne niż zwykle strony. Pozostawiwszy na boku popularne akcje, skierowała ona swe operacje w dalszym ciągu ku Miljonówkom, wszakże dalsze podwyżki kursów były utrudnione dostatecznem zaofiarowaniem.

Nadto faworyzowano Listy Ziemskie i Miejskie, przy żywych obrotach, zwyżka sięga 1 do pół punktu. Dowodzi to predylekcji do papierów o stałym procencie.

Co do akcyj, skutecznie podniesiono cenę Żyrardowskich ostatniej emisji, gdy Zawiercie nie były w obrotach. Zauważono słabą tendencję dla Węglowych wobec nieustannej podaży. Akcje bankowe są zupełnie unieruchomione.

To samo o cementowych, których kursy się prawie nie ruszają. Elektryczne w nieznacznych tranzakcjach również niezmienione. Naftowe bez obrotów, względnie nie sięgających 100 złotych.

Z metalurgicznych, Starachowickie bardzo mało ujawniają wahania. Ostrowieckie wzmocnione. Modrzejów nieruchliwie. Mechaniczne akcje w słabym ruchu. Cegielski, malowzyne, Lilpop i Norblin odpornie. Wyżej Zieleniewski oraz Wulkan na skutek spłaty na poczet kapitału.

Perewoz notowano bez dywidendy (4 grosze). Rohn nie obracane.

Nieco więcej życia obudziły Jabłkowscy. Ze spożywczych Haberbusch mocniej, Spirytus niezmienione.

Na rynku dewiz funty i franki trochę lepiej. Złoto ustępliwie 2.72 w żądaniu.

Koniec giełdy — mocniejszy.

DEWIZY I WALUTY.

(Pierwsze cyfry oznaczają tranzakcje, drugie — sprzedaż, trzecie — kupno.)

I. Waluty.

Dolary Stanów Zjedn. 5.18 1/2, 5.21, 5.16.

II. Dewizy.

Belgja za 100 fr. 25.93, 26.06, 25.83

Belgrad za 100 — —

[illegible]

Budapeszt za 100.000 — —

Bukareszt za 100 — —

Chrystjanja za 100 — —

Helsingfors za 100 — —

Holandja za 100 208.27, 208.80, 207.75

Konstantynopol — —

Kopenhaga — —

Londyn 24.37, [illegible], 24.30, 24.25

Madryt — —

Nowy York 5.18 1/2, 5.21, 5.16

Paryż za 100 27.46 1/2, 27.57, 27.40

Praga za 100 15.66, 15.77, 15.63

Ryga za 100 — —

Szwajcarja za 100 100.28, 100.70, 100.00

Sztokholm — —

Wiedeń 7.32 1/2, 7.36, 7.28

Włochy za 100 22.41, 22.52, 22.30

PAPIERY WARTOŚCIOWE.

	16 XII	15 XII
Fundusze proc.		
6% Pożycz. Poż. Prem.	1.35—1.30	1.31—1.32
8% Pożycz. Poż. Złota	4.36	4.36
8% bony Skarb. [illegible]	[illegible]	[illegible]
5% Poż. Dolar. 1919 r.	[illegible]	1.45—1.47
4% Tow. Kred. Z. przedw.	21.00	21.00—18
4% Warszawskie przedw.	[illegible]	[illegible]
5% Warszawskie przedw.	[illegible]	[illegible]
Akcje.		
I. Banki.		
Dyskontowy	5.50—5.75	5.50—5.75
Handlowy	[illegible]	[illegible]
Przem.	[illegible]	[illegible]
Zachodni	1.00	1.00—1.07
Kredytowy	[illegible]	[illegible]
Zw. Ziemian	[illegible]	[illegible]
Zw. Sp. Zarob.	0.55	[illegible]
Małopolski w Krakowie	[illegible]	[illegible]
Powsz. Kredytowy	[illegible]	[illegible]
Wil. Prow. B. Handl.	[illegible]	[illegible]
II. Przemysłowe.		
a) Fabryk chemicznych		
[illegible]	[illegible]	6.20
b) Fabryk cukru		
[illegible]	1.40—1.45	[illegible]
„Chodorów"	5.35—4.95	5.75—5.87
[illegible]	[illegible]	[illegible]
c) Fabryk cementu		
[illegible]	[illegible]	[illegible]
d) Przedsiębiorstw Przem. Drzewnego		
[illegible]	[illegible]	[illegible]
e) Kopalń i zakładów hutniczych		
[illegible]	[illegible]	[illegible]

	16 XII	15 XII
f) Fabryk metalowych.		
Zakł. Pol. Fabr. Maszyn i Parow.	[illegible]	[illegible]
Cegielski	0.45—0.55	0.55
[illegible]	[illegible]	0.72—0.58
Lilpop	[illegible]	[illegible]
Modrzejów	[illegible]	[illegible]
Norblin	[illegible]	[illegible]
Orthwein	[illegible]	[illegible]
Ostrowiec	4.55—4.60	4.60—7.35
Parowozy	[illegible]	[illegible]
Rohn	[illegible]	[illegible]
Starachowice	1.30—1.17	1.16—1.17
Zieleniewski	[illegible]	[illegible]
Żyrardów	2.52—2.73	[illegible]
g) Fabryk wyrobów włókiennicz.		
„Kozopol"	[illegible]	[illegible]
„Zawiercie"	[illegible]	[illegible]
Żyrardów	11.60—11.95	11.50—11.80
h) Przedsiębiorstw Handlow.		
„Bujard"	[illegible]	[illegible]
Borkowski	0.95—0.97	1.00
Jabłkowscy	0.22—0.24	[illegible]
„Polmeb"	[illegible]	[illegible]
i) Przedsiębiorstw różnych		
Cukrów	[illegible]	[illegible]
Haberbusch	1.30	[illegible]
Karpie	[illegible]	[illegible]
Kucz	[illegible]	[illegible]
Lazarewicz [illegible]	[illegible]	[illegible]
„Pomadnik"	1.15—1.14	[illegible]
[illegible]	0.49	0.49
Spirytus	4.95—2.77	2.81—2.80
„Sopogo"	[illegible]	[illegible]
Cerata	2.40	2.45—2.46
Kabel	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
Lenesko	[illegible]	[illegible]

delegaci [illegible] uzgodnili szczegółowo ruch kolejowy [illegible] Polską a Niemcami. Ze strony polskiej wzięło udział w konferencji [illegible] dyrekcyj kolejowych poznańskiej, gdańskiej, katowickiej i krakowskiej. Dopiero po ukończeniu konferencji gdańskiej odbędą się wewnętrzne narady delegatów [illegible] 4 dyrekcyj kolejowych. (PAT)

Taryfa kolejowa na linji Nasielsk—Sierpc.

Wobec tego że linja Nasielsk—Sierpc została przekazana dyrekcji warszawskiej, ministerstwo kolei rozciąga z dn. 1 stycznia na tę linję ogólną taryfę obowiązującą na całej sieci polskich kolei. Wskutek tego koszty [illegible] na linji Nasielsk—Sierpc obniżą się [illegible]. (PAT)

Rozwój ruchu tranzytowego przez Polskę.

Informują nas, że światowe towarzystwo transportowe Schenker i S-ka w Wiedniu zwróciło się do polskiego min. kolei z propozycją objęcia przedstawicielstwa polskich [illegible] tranzytowych na zagranicę. Zmiana ta [illegible] transportowe podejmuje zarobkowo transportów tranzytowych dla kolei polskich.

Zniżka węgla śląskiego.

Jak się dowiadujemy, górnośląska konwencja węglowa, wziąwszy pod uwagę kształtowanie się cen na rynku węglowym, zdecydowała dn. od 1 stycznia 1925 r. obniżyć cenę węgla przez odwołanie ostatnio wprowadzonej zwyżki wynoszącej od 1 zł do 1.50 za tonę. Podwyżka ta ogłoszona była, jak wiadomo, w listopadzie w związku z [illegible] kosztów produkcji podnoszonem przez robotników.

„Siedlski Gospodarz".

„Gazeta Lwowska" donosi, że w zeszłym tygodniu odbyło się walne zgromadzenie [illegible] „Siedlski Gospodarz" [illegible]

[illegible]

Prezesem towarzystwa wybrano Michała Łuckiego, zastępcą Ostapa Łuckiego i inżyniera Pawlikowskiego.

Międzynarodowa wystawa spożywcza.

We wrześniu r. b. odbyła się w Londynie międzynarodowa wystawa spożywcza (Nations Food Exhibition).

W wystawie tej, oprócz firm angielskich uczestniczyły następujące kraje: Belgja, Danja, Estonja, Francja, Holandja, Japonja, Norwegja, Polska i Włochy. Eksponaty nie były ściśle podzielone według krajów, lecz według firm. Tak np. dział polski był reprezentowany przez firmę D. J. Janasz, występującą w imieniu następujących firm:

Związek cukrowni b. Królestwa Polskiego, Związek cukrowni b. dzielnicy pruskiej, Związek producentów krochmalu, Związek mleczarski i jajczarski, firma Baczewski, Rektyfikacja Warszawska, Tow. Akc. ziemiopłodami, Syndykat rolniczy warszawski, Kooperatywa w Warszawie, Związek producentów ziemniaczanych w Poznaniu.

Jedynie Estonja i Japonja były reprezentowane przez swoje konsulaty. Naogół wystawa obejmowała 278 „standów", z których olbrzymią większość zajęły firmy angielskie.

Pawilon polski wyróżniał się oryginalnością swej architektury i dobrym smakiem i zwracał ogólną uwagę.

Polski komitet na wystawie spożywczej wysłał do Londynu w charakterze swego przedstawiciela p. L. Mikułowskiego-Pomorskiego prezesa towarzystwa akcyjnego „Handel Ziemiopłodami".

Udział Polski w Gdańskich Targach Międzynarodowych.

Przygotowania do III Gdańskich Targów Międzynarodowych, które odbędą się od 1 do 8 lutego 1925 r., dały już poważne wyniki.

Nawał zgłoszeń wystawców z poprzednich Targów [illegible]

[illegible]

BACZEWSKIEGO

likiery:

Abricotine

Banan

Cherry

Curaçao triple sec

Griotte

Menthe glaciale

Orange sec sec

Rosé

Souverain

koleje państwowe zgodziły się na rozkspedycję towarów z Gdańska bezpłatnie.

Oddział warszawski Gdańskich Targów Międzynarodowych, mieszczący się przy ul. Wspólnej 32 m. 6 tel. 180-20, udziela wszelkich informacyj.

KRONIKA ZAGRANICZNA

Utrudnienia importowe na Węgrzech.

Z miarodajnej strony informują nas, że rząd węgierski wprowadza od dnia 1 stycznia 1925 r. stałe opłaty przywozowe od węgla w wysokości 1 proc. Jednocześnie rząd ten wprowadził znaczne ulgi podatkowe i kolejowe dla popierania obrotu wewnętrznego i eksportowego własnym węglem. Zarządzenia te, wywołane tendencją protekcyjną wobec własnego kopalnictwa węglowego, oznacza pogorszenie konjunktur wywozowych dla węgla polskiego, to też nie wątpimy, że rząd kwestji tej poświęci należytą uwagę.

Handel francusko-sowiecki.

„Ekonomiczeskaja Żizń" omawia obszernie możliwości handlu z Francją. Przed wojną Francja zajmowała nieznaczną pozycję w bilansie handlu zagranicznego Rosji. Należy mieć na uwadze, że Francja może wcześniej niż inne państwa Europy zdecydować się na udzielenie długoterminowego kredytu, a taki kredyt przy rozwijającym się przemyśle Z.S.S.R. jest najlepszym pośrednikiem dla większej aktywności towarów francuskich w rosyjskim imporcie. Z drugiej zaś strony, zwiększenie wwozu do Francji: zboża, drzewa, nafty i innych rodzajów surowców wskazuje na powiększenie się znacznie [illegible]

„Ekonomiczeskaja Żizń" wysuwa projekt utworzenia mieszanych [illegible] eksportowo-importowych, któreby działały obok przedstawicielstwa handlowego i w [illegible] [illegible] firmom francuskim zbliżenie do rynków związkowych.

Szkoda, że dla ilustracji swych wywodów to wyższe pismo nie podało rezultatów dotychczasowej działalności niemiecko-sowieckich towarzystw eksportowo-importowych, [illegible] francuskich sfer gospodarczych co do ewentualnej współpracy z sowietami. (PAT)

Konferencja kolejowa.

W dniach od 3 do 6 grudnia r. b. odbyły się w Wiedniu obrady konferencji kolejowej z udziałem przedstawicieli kolei austrjackich, czechosłowackich, niemieckich, polskich, rumuńskich, szwajcarskich, węgierskich i włoskich celem wspólnego ustalenia podstaw do układu bezpośrednich taryf we wzajemnych komunikacjach osobowo-bagażowych.

Na konferencji rzeczonej osiągnięto w tej sprawie zupełne porozumienie, a równocześnie delegaci polscy, węgierscy, czechosłowaccy i austrjaccy porozumieli się co do terminu i miejsca najbliższej konferencji która odbędzie się prawdopodobnie w Koszycach w początkach lutego 1925 r. Konferencja ta będzie miała na celu opracowanie bezpośrednich taryf osobowych pomiędzy Polską a Węgrami.

Wobec tego żywić należy uzasadnioną nadzieję, że w komunikacjach bezpośrednich pomiędzy Polską z jednej strony a Austrją, Włochami, Węgrami i Szwajcarją z drugiej, będą mieli podróżni możność nabywania biletów i wysyłania bagażu wprost do taryfowych stacyj przeznaczenia, jeszcze przed sezonem letnim 1925 r.

BANK EMIGRACYJNY.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjon.

W dniu 13 b. m. odbyło się nadzwyczajne walne zgromadzenie akcjonarjuszów banku Emigracyjnego pod przewodnictwem dr. Jana Kozłowskiego.

Przedmiotem obrad była sprawa upoważnienia zarządu do przeprowadzenia likwidacji oddziału Gdańskiego i ewentualnej sprzedaży nieruchomości tamże. Bilans na dzień 31.12.1923 r. walne zgromadzenie przyjęło do [illegible]

[illegible]

RADJO W POLSCE.

Radjo nie jest rzeczą zbytku.

[illegible]

Potęga Radjoamatorstwa.

[illegible]

RADJO- aparaty odbiorcze
części składowe

najpoważniejszych fabryk: szwedzkich
francuskich
angielskich

POLECA

ERICSSON

Polska Akcyjna Spółka Elektryczna

WARSZAWA

Aleje Ujazdowskie 47.
Telef. 102 i 115.

Na zapytania z prowincji wysyła się wyczerpujące oferty odwrotną pocztą.

Instalacje anten i aparatów w Warszawie i na prowincji. Wykonanie solidne.

CENY KONKURENCYJNE. 5107

Informacje i porady techniczne.

Dzisiejsza próba przekaźnikowego połączenia z Ameryką.

[illegible]

RADJO Sp. z ogr. odp.

Warszawa, Krak.-Przedm. 16.
telef. 239-66.

POLECA

radjoodbiorniki

F-my André Hardy, Paris.

Auto 4 i Auto 5

odznaczone najwyższemi nagrodami na Wystawach T. L. D. w Paryżu 1923 i 1924

oraz

najlepszy sprzęt radjowy.

Uwaga: Od 1/I 1925 r. biura własne mieszczą się: WILCZA 9a, tel. 239-67.

3411

dla swych dotychczas uwięzionych sił twórczych.

Radjoamatorstwo liczy obecnie w swoich szeregach setki tysięcy czcicieli.

W Stanach Zjednoczonych jest ich nie mniej niż 1.000.000 a wśród nich radjoamatorzy o tak genjalnym talencie i wszechświatowej sławie jak np. Ke nariz, Beverage Cockaday i wielu innych.

Rozwój amatorstwa jest wszakże co do swej wartości zależny od rozwoju kolei żelaznych, linek pocztowych i telegraficznych, tramwajowych i im tym podobnych dziedzin, gdzie dla ono pomocnych swych cech egoistycznych dochodzi znaczenie społeczno-naukowe tych nieczne i w znacznej mierze państwowe.

Praca radjoamatorów wnosi ogromnego znaczenia zdobycz do skarbu wiedzy radjotechnicznej. W końcu zeszłego roku dokonywane były próby radjoamatorskiej komunikacji [illegible] z Anglją i Francją.

Prawo [illegible] tak nadzwyczajne wynik, że [illegible] za punkt wzorowy w zasadzie [illegible] na radjokomunikacje [illegible] Dzięki [illegible] Kennaku budowy [illegible] radjo [illegible] najdłuższej fali [illegible] osiąga lepszy [illegible] mocy [illegible]

Radjoamatorzy dają nauce radjotechnicznej rozległy warsztat doświadczalny. Dziesiątki i setki tysięcy radjoamatorów, wyprowadzają [illegible] szukają ulepszeń, przeprowadzają doświadczenia, obserwacje [illegible]

Dlatego radjo wykazuje tak olbrzymie postępy i swoim rozwojem [illegible] wprost nieodgadnione przed sobą możliwości.

W Polsce znaczenie radjoamatorstwa dla [illegible] Radjo [illegible] propagandy na rzecz [illegible] radjotelefonu w kraju. W gronie ludzi, którymi się styka [illegible] składania u nich radjoaparatów [illegible] jak tymi aparatami, należy [illegible] ich stałym dorobkiem [illegible]

Szczególnie w kraju tak [illegible] nasze drze brak zwłaszcza na prowincji [illegible] radjoamatorskich sił radjotechnicznych [illegible] radjoamator zjawia się jako [illegible] wyznacznik w rozwoju [illegible] radjotechnicznej.

Jakie to ma znaczenie gospodarcze dla kraju przekona się [illegible] przy [illegible] radjotechnicznemu [illegible] w kraju [illegible] Można bez przesady [illegible] w znaczeniu [illegible] przy [illegible] się [illegible]

Stanisław Olynice.

Stacja nadawcza policji państwowej.

Dzięki jaskrawej uprzejmości pana komendanta Charlemange'a, jesteśmy w możności poinformować naszych czytelników o świeżo zaprowadzonych w naszej policji urządzeniach radjotechnicznych, mających doniosłe znaczenie:

Stacja nadawcza znajduje się w oddzielnym lokalu zmontowana na miejscu własnemi siłami. Wszystkie aparaty zasilające są uniezależnione od prądu miejskiego. Stacja działa za pomocą własnych akumulatorów. Maszyny zasilające znajdują się w oddzielnem pomieszczeniu, aby w ten sposób uchronić mikrotelefon aparatu nadawczego od przemawiania szmerów i szumów, wynikających z ruchu maszyn.

Aparat telefoniczny jest przenośny i może z łatwością być przeniesionym do pokoju komendanta, w celu podawania poleceń podjętych lub też do sali posiedzeń, celem przesłania odczytu lub t. p. na zewnątrz dla funkcjonarjuszów policji. Stacja nadawcza zmontowana została według najnowszych doświadczeń technicznych, zaopatrzona we wszelkie przyrządy pomocnicze.

Aparat nadawczy mieści w sobie jednocześnie aparat odbiorczy zaopatrzony w cze[illegible] odbiorcze najnowszych konstrukcji, oraz w czesze dodatkowe, służące do regulowania [illegible] zwanego szmerów tłumiących rozmowę. Oprócz powyższego aparat posiada przyrządy chroniące go od zaburzeń atmosferycznych.

Poszczególne komisarjaty oraz posterunki stale zaopatrzone będą w odbiorniki bez antenowe [illegible] przyczem komenda policji wzywa [illegible] pomocą syreny elektr. [illegible] obok aparatu telefonicznego każdy poszczególny komisarjat, lub też wszystkie razem.

Wszystkie odbiorniki są ściśle dostrojone do aparatu nadawczego, co wyłącza czysty odbiór bez szmerów dodatkowych fal.

Zarówno długość fali jako też fali roboczej zastosowane są do instrukcji podanej przez inner. dyr. poczt i telegr. aby w ten sposób nie mogła w przyszłości kolidować z inną stacją nadawczą.

Stacja znajduje się pod kierunkiem energicznego inż. Michała Kellera, który prowadzi obecnie badania nad aparatem odbiorczym, przeznaczonym dla posterunkowych, znajdujących się na ulicy i będących w ciągłym ruchu. Prócz aparatu nadawczo-odbiorczego używanego dla celów służbowych komenda posiada nadto sześciolampowy aparat odbiorczy „Auto 6" firmy francuskiej André Hardy, chwytający nadania odległych stacji zagranicznych.

Urządzenia, jakie są w dyspozycji Komendy policji dają jej możność natychmiastowego i równoczesnego wydawania zarządzeń do wszystkich komisarjatów i oddziałów policyjnych. Przy pomocy nadawczej stacji radjowej może być więc natychmiast skonsygnowana cała służba policyjna w obrębie Warszawy, rozpowszechnione polecenia ogólne, uzyskane wiadomości [illegible] tecznym pościgu za przestępcami i t. p. Ta droga też ułatwia [illegible] sprawy [illegible] wodowej.

Policja nasza zyskuje nowy potężny środek dla swych celów, na wzór stołecznych policji wszystkich większych państw europejskich.

Na marginesie rozporządzenia wykonawczego.

Niecierpliwie oczekiwane rozporządzenie wykonawcze do ustawy z dn. 3 czerwca [illegible] [illegible] pewnym [illegible] [illegible] artykuły [illegible] [illegible] ty poważna kwestja.

[illegible] przedewszystkim o [illegible] od ceny kupna aparatów odbiorczych. Zgodnem zdaniem zainteresowanych opłaty te są za wysokie i paraliżują odbiór, możność rozpowszechnienia radjoaparatów, temsamem [illegible] rozwoju radja w Polsce.

Według przepisów [illegible] kupna odbiorników zagranicznych nałożono na nie 20 proc. podatku, przy kupnie aparatu „kombinowanego" (na krajowy i pewną część składową zagranicznej) 10 proc., przy kupnie krajowego 5 proc.

Dla porównania wspomnieć warto, że podatek luksusowy wynosi 10 proc., jako takie przyjmuje się [illegible] aparaty radjowe „kombinowane", jako **super-luksusowe** zagranicznych krajowe [illegible] luksusowe [illegible] nie jest za wysoko.

Ogólnie [illegible] nie może [illegible] rozwoju [illegible] w znacznym poważnego znaczenia w związku ze sprawą „broadcasting" w Polsce, czyli — jak się już obecnie mówi — radjofonji. W tej ostatniej sprawie zresztą przy [illegible] radjotechnicznych [illegible] kupna [illegible] tej gałęzi wystąpiło do władz jeszcze przed ukazaniem się rozporządzenia wykonawczego memorjał. Jako uzasadnienie [illegible] zawarto w nim [illegible] koncesji na broadcasting jako [illegible] prywatnej osobie prawnej, która skumulowała w sobie wszystkie powiązane [illegible] przedsiębiorstwa radjotechniczno-przemysłowe i handlowe. Autorzy memorjału twierdzili, że [illegible] w naszych warunkach jest [illegible] stacji nadawczej w [illegible] rękach, dowodzili, że proponowany przez nich system do [illegible] utworzenia [illegible] stacji nadawczej [illegible] Państwo [illegible] kontrolę [illegible] na drodze radjofonji. Rozstrzyga [illegible] [illegible] decentralizacyjnego systemu, polegającego na utworzeniu licznych lokalnych stacji nadawczych, działających na krótkich odległościach [illegible] na [illegible] system [illegible] Jedna [illegible] stacja nadawcza będzie miała [illegible] [illegible] [illegible]

Przedsiębiorstwa radjowe w Polsce.

P. T. R. Polskie Towarzystwo Radjotechniczne. Spółka akcyjna.

Spółka ma własną fabrykę radjotechniczną w Mińsku przy ul. Narbuta 28.

Przedmiot fabrykacji stanowi cały wojskowy, całkowite stacje nadawczo-odbiorcze obudowane w samochody lub wózki, wyekwipowane w cały sprzęt pomocniczy. Fabryka pokrywa przeważającą część zapotrzebowania armji. Ostatnimi czasy firma sprowadziła z zagranicy odpowiednie maszyny i przyuczyła robotników do fabrykacji na większą skalę lampek radjowych wszelkich typów, a więc tak specjalnych wojskowych i normalnych. Odtąd już wszystkie części aparatów radjowych wykonywane będą przez P. T. R. na miejscu.

P. T. R. pozostaje w stałym i bliskim kontakcie z towarzystwami zagranicznemi Marconi Wireless Telegraph Co w Londynie i Societe Francaise Radio Electrique w Paryżu korzystając z ich doświadczenia i wprowadzając bezwłocznie do swej produkcji wszelkie najnowsze ulepszenia. Zarząd mieści się przy ul. Wilczej nr. 22.

„ERICSSON" Pol. Akc. Spółka Elektryczna W Warszawie znajduje się filja znanego szeroko w świecie koncernu L. M. Ericsson w Stockholmie, istniejącego od lat kilkudziesięciu. Sprzedawane przez firmę odbiorniki radjowe pochodzą z własnych fabryk w Stockholmie, Londynie, Paryżu i Wiedniu, jak również i z fabryki „Svenska-Radio Aktiebolaget", należącej do tegoż koncernu. Aparaty te, znane ze swej dobroci rozchodzą się od dawna w całym świecie, zyskując wszędzie zasłużone uznanie.

Filja mieści się przy Alejach Ujazdowskich 47, we własnym, niedawno zbudowanym gmachu.

„RADIO" Spółka z ogr. odpow. Firma ma reprezentację doskonałych aparatów francuskich André Hardy'ego w Paryżu, uznanej za swe aparaty pierwszą nagrodą na wystawie paryskiej w r. 1923 i w r. 1924. Aparaty te nieskomplikowane a silnie reagują doskonale na bardzo odległe nadania, bez trudu chwytają nadania z Paryża, Londynu itp. W użyciu komendy policji państw. w Warszawie znajduje się jeden z takich aparatów (Auto 6). Spółka ma siedzibę przy ul. Krakowskie Przedm. 16, od 1 stycznia przenosi się do nowego lokalu przy ul. Wilczej nr. 9A.

POLSKA FABRYKA TELEFONÓW Sp. Akc. Polska fabryka telefonów od roku przeszło prowadzi prace laboratoryjne nad opracowaniem własnego typu radjoaparatów.

Niebawem fabryka rozpoczyna masową produkcję odbiorników radjofonicznych opiera się jeszcze własnemi eksperymentami na dyspozycji patentów f. „Marconi" „Societé Francaise Radio-Electrique i Radio Corporation of America".

Fabryka produkuje radio masowo wszystkie części składowe, przy pomocy których amatorzy mogą sobie sami budować odbiorniki radjo.

Fabryka stara się zaspokoić to zapotrzebowanie na części składowe, aby radjoamatorzy mogli korzystać wyłącznie z wyrobów krajowych.

Wyroby Polskiej Fabryki Telefonów przewyższają pod względem solidności wiele fabrykatów zagranicznych, a pomimo to i mimo nadzwyczaj ciężkich warunków ekonomicznych kraju (droga robocizna, mała wydajność pracy, brak kapitałów itp.) ceny tych wyrobów utrzymane są na poziomie cen światowych. Dzieje się to dzięki częściowemu zautomatyzowaniu pracy w dziale mechanicznym: zastosowano np. nowoczesne automaty do śrubek, trybików itp.

Dzięki olbrzymiej wydajności posiadanych automatów Polska Fabryka Telefonów wykonywa już od dłuższego czasu jako uboczny artykuł śruby, nakretki itp. części, tolczone na potrzeby innych wytwórni oraz rozmaitych instytucyj i firm handlowych. Biuro mieści się przy ul. Sienkiewicza 3, fabryka na Solcu nr. 103.

TEL-RADIO Tow. Tel Radio" otrzymała jako generalna reprezentację na Rzeczypospolitą znanej w Europie wytwórni aparatów radjotelefonicznych „Lorenz".

Odbiorcze aparaty radjotelefoniczne systemu Lorenza odznaczają się wielką łatwością manipulacji, czystością odbioru tonu nadanego i bardzo starannym konstrukcją.

Aparaty 3-lampkowe w zupełności wystarczają dla dokładnego odbioru wszelkich europejskich stacyj nadawczych.

„Tel-Radio" demonstruje powyższe aparaty w lokalu swoim przy ul. Siennej 11, I piętro, w godzinach wieczorowych.

Aparaty Lorenza sprzedawane są na żądanie klijentów w kompletach stanowiących całość z gotową do zawieszenia anteną tak, że do kompletu nie potrzebne są absolutnie żadne dodatkowe części.

Tow. „Tel Radio" otwiera w tych dniach obszerny lokal z wystawą firm europejskich [illegible] aparatów [illegible] wszelkich.

„RADJOPOLONJA". W tych dniach powstała w Warszawie nowa placówka przemysłowa p. n. „Radjopolonja" — zakłady elektromechaniczne — radjotechniczne przy ul. Nowowiejskiej nr. 9. Techniczne urządzenie zakładów stoi na wysokim szczeblu nowoczesnej techniki. Na czele „Radjopolonji" stoi dyr. p. Antoni Rauer. Z dniem 15 b. m. zakład rozpoczyna dawać radjo-koncerty.

RADIO

koncerty, odczyty, produkcje muzyczne, opery stolic i większych miast Europy słyszą codziennie u siebie w domu wszyscy posiadacze

RADIO aparatów LORENZA.

Najdokładniejsze, najprostsze w użyciu odbiorniki radjo-telefoniczne.

Generalna reprezentacja na Rzeczpospolitą

Towarzystwo Tel-Radio Sp. z o. o.

Warszawa, Sienna № 11. Tel. 136-23.

Radjo dla wszystkich

CZASOPISMO

poświęcone radjotelefonji i radjotelegrafji amatorskiej,

pod redakcją Prof. Dra J. STECKA ze stałem współpracownictwem wybitnych fachowców.

Wychodzi 5 i 20 każdego miesiąca.

Cena egzemplarza 80 groszy.
Prenumerata kwart. zł 4.80.
Konto czek. P.K.O. Nr. 404510.

Adres Redakcji:
Akademja Górnicza Kraków, Krzemionki

Adres Administracji:
Kraków, Karmelicka 15.

RADIO

Aparaty dla użytku powszechnego, **głośniki i części składowe**

FIRM:

„Marconi's Wireless Telegraph Co. Ltd." w Londynie,
„Sterling Telephone and Electric Compang Ltd." w Londynie,
„Société Française Radio-Electrique" w Paryżu.

LAMPY KATODOWE NORMALNE I OSZCZĘDNOŚCIOWE WŁASNEGO WYROBU, ORAZ WYROBU POWYŻSZYCH FIRM.

POLECA

Polskie Towarzystwo Radiotechniczne

„P. T. R." Sp. Akc.

Warszawa, ul. Wilcza Nr. 22.

Telefony: 38-83 i 38-80.

Adres Telegr.: „POLRADIO".

SPRZEDAŻ W FIRMIE „KOMISPOL"
KRAKOWSKIE PRZEDMIEŚCIE Nr. 16.

RADIOAPARATY

i części składowe do nich

Słuchawki nagłowne, kondensatory obrotowe, wariometry, przełączniki antenowe, oprawki do lamp katodowych, gniazda obrotowe do cewek, cewki Honey Comb i t. d. oraz wszelkiego rodzaju bolce, śrubki, zaciski i t. p. własnego wyrobu poleca

POLSKA FABRYKA TELEFONÓW Sp. Akc.

Warszawa, Solec 103, telefon 88-00.

Biuro sprzedaży w firmie:

Zakłady Techniczne B-cia Dąbrowscy

sp. z ogr. odp.

Warszawa, Sienkiewicza 3, telefon 98-67.

RADJO AMATOR

DWUTYGODNIK DLA MIŁOŚNIKÓW RADJOTELEGRAFJI I RADJOTELEFONJI.

NIEZBĘDNY I ZAUFANY TOWARZYSZ KAŻDEGO POLSKIEGO RADJOAMATORA.

Uwzględnia w swoim układzie systematyczną naukę radjotechniki w zastosowaniu do praktycznych potrzeb radjoamatorstwa.

Prenumerata kwartalna 6 złotych.

Osobno znajdują się w sprzedaży komplety 7-miu numerów 1924 r., zawierających całokształt materjału stanowiącego podstawę przygotowania technicznego każdego radjoamatora. W komplecie tym zamieszczoną jest in extenso ustawa z dnia 3.VI.24 i przepisy wykonawcze do niej.

Cena z przesyłką poczt. 5 złotych.

„NATAWIS“

Warszawa, Królewska 31.

Tel. 38-20 i 181-36.

Odbiorniki, Głośniki,
Słuchawki, Wzmacniacze.

Wszelkie części składowe dla radjoamatorów.

Akumulatory i prostowniki do ładowania.

Instalacje kompletnych urządzeń odbiorczych. 5408

WŁASNE WARSZTATY.

Z chwilą uruchomienia
wytwórni radjoaparatów

T-wa INTER-RADIO

w Warszawie, ul. Królewska 29^A, tel. 118-03

słuchanie koncertów stało się dostępne dla wszystkich

Kompletne urządzenia stacji odbiorczych od zł. 205.

Własne polskie patenty. Niezmierna czułość!
Nie wymagają anten dachowych!

Koncerty codziennie na Wystawie Kwiatów
Królewska Nr. 11 od 9 — 11 wiecz.

PROSPEKTY GRATIS. 5405

Z RYNKU ŻYWNOŚCIOWEGO.

W handlu artykułami zbożowemi nastąpiło w ubiegłym tygodniu pewne ożywienie. Tendencja była mocniejsza, zwłaszcza żyta. Pszenicy więcej żądano w związku [illegible] Owsa też [illegible] popyt.

Na prowincji jednak tendencja nadal była słaba. Za pszenicę żądano 25—26, żyto 18—19. W W. Ikopolsce, żyto 18—19, pszen. 23—24. Jęczmień [illegible] Owies 19—20 [illegible] ka miała słabą tendencję. Browarowa 22—23, [illegible] 20—21. Jęczmień na kruszę 22.

Popyt na [illegible] powiększył się po [illegible] zastoju. Podobnież na nasiona. Mak niebieski 140—150, biały 160—180. Seradela bez obrotu.

Fasola poszukiwana. Mąka amerykańska miała wielki popyt. Ale podaż też była znaczna. Płacono za różne gatunki 54—55—56 i 58 gr. za kilo loco stacja. Z powodu wielkich zapasów hurtownicy sprzedają w Warszawie mąkę amerykańską taniej, niż ona kosztuje w Ameryce. Mąka żytnia przy dużej podaży miała słabą tendencję. 60 proc. 40 gr., 65 proc. 37.

W końcu tygodnia mąka amerykańska miała zagranicą i w Warszawie mocniejszą tendencję.

W handlu towarami kolonjalnemi było znaczne ożywienie przedświąteczne.

Owoce [illegible] miały duży popyt. [illegible] miały mocną tendencję. Podobnież [illegible], migdały i korzenie, których ceny są zagranicą wyższe, niż w Warszawie.

Ryż miał tendencję umiarkowaną za granicą, gdzie podaż i popyt są duże. Przewidująjo podrożenie, gdy podaż maki się zmniejszy.

Kryształ miał nadal tendencję zniżkową u nas i za granicą.

Herbata na kawę ustala za granicą, ale ceny warszawskie są jeszcze niższe o wiele od zagranicznych i dlatego spodziewana jest zwyżka.

Herbata miała duży popyt.

Tłuszcze roślinne podrożały za granicą, ale nie u nas, z powodu obfitości [illegible]. Przepowiadają u nas podrożenie gdy zapasy [illegible] na wyczerpaniu.

Duży był popyt na ułrwane do pieczywa świątecznego szafran i wanilię. W handlu okazał się prawdziwy szafran, jak przed wojną, po 30 zł. za paczkę 100 gramową.

[illegible] do kawy [illegible] 128 stosunku do gatunku.

Z RYNKÓW DEWIZOWYCH.

(Poprzednie kursy w nawiasach).

Wczoraj notowano w Warszawie oficjalnie: Nowy York 5.18.60 [illegible] Medjolan 22.2 (22.26.00) Paryż [illegible] Budapeszt 0 (0.00) [illegible] Bukareszt [illegible] Białogród 7.70 (7.7.), Wiedeń [illegible] (73.8.) Holandja 208.0 [illegible] Sofja 3 (3.00) [illegible] Berlin 1.22.90 (1.22.00).

Złoty na giełdach zagranicznych. Londyn (za 1 f. st.) 24.40.00 Paryż (za 100 zł.) 362.50 Praga (za 100 zł.) 655.75 Wiedeń czek 13.612—13.710 banknoty 13.545—13.685 Berlin [illegible] Nowy York (za 100 zł.) 19.29 Zurych (za 100 zł.) 99.52, Ryga (za 100 zł.) 100.00.

Z giełdy krakowskiej. Cedula kursów giełdy krakowskiej. Notowania w złotych. Polski Bank Przemysłowy 0.33 — 0.34 Bank Małopolski 0.32—0.00. Bank Hipoteczny I-V 0.51 — 0.53 Ziemski Bank Kredytowy I-III 0.10 0.14, Powszechny Bank Kredytowy I-II 2.05—2.07 Bank Komercyjny 0.20 — 0— Bank Zw. Sp. Zarob 6.00—0.00 Tohan (P. T. H.) 0.37—0.33 Impex I-IV 0.00 0.00 Pharma I-IX 0.75—0.00, Polski Olej 0.40——0 Żegluga Polska I-III 0.11—0.12, Zieleniewski I-IV 9.60—9.75 H. Cegielski I-VIII 0.53 —0.54 Parowozy I-III 0.31—0.33, B-cia Kolbóry 0.00—0.00, Trzebinia (rafinerya) 0.73—0.74, Podsk. I—III 0.90——0 Górka Cement 15.30—15.50 Siersza Górnicza 4.50—4.60 T. P. G. I-IV 2.33—2.40, Polska Nafta 0.65—0.65, Pokucie 0.40—0.00, Sfrug 0.70—0.0 Fyngraf 0—0—0. Syndykat Rolniczy 0.08—0.00, Krakus IV 0.68—0.7, Przetwórnia w Trzebini 7.50—0.00— Chodorów IV 4.80—4.95 Ćmielów I 0.57—0.60, Chybie 6.40—0.00 Azot 0.35, Siersza Elektryczna 0.23——2.4 Fabryka Kapeluszy Myślenice 0— Niemojewski 0.45—0.00.

Z giełdy lwowskiej. Akcje francuskie. Notowania w złotych. Bank Hip. Akc. 0.57—0.58, Bank Małopolski 0.13—0.15 Bank Hipoteczny 0.56—0.59, Bank Ziemski Kredyt. 0.13—0.15, Bank Przemysłowy 0.33—0.34, Browary Lwowskie 8.60 — 8.65, Tow. Chodorów 4.95—5.00, Tow. Akc. Karpaty 1.03 —, Ćmielów 0.59—0.00, Gałda 0.75—0.25, Cegielski 0.50—0.54, Tow. Górka 15.00—15.10, Olkusz 1.95—2.00, Niemojewski 0.50, Parowozy 0.31—0.32, Fezet I-IV 0.24 — 0.25, Chybie 6.10—6.20, Polska Nafta 0.61, Polskie Tow. Budowl. 0.35—0.37, Rakszawa 1.95—2.00, Siersza górnicza 4.50—0.00, Siersza elektryczna 0.24 — Tesp 3.50—3.60, S. R. [illegible] 0—0—, T-wo Zieleniewski 9.50—9.55 Azot 0.00—0.00.

Z giełdy poznańskiej. Cedula urzędowa. Akcje. Notowania w złotych. Bank Dyskontowy Bydg. 0.00—0.00 Bank Kwilecki-Potocki 3.50—0.00, Bank Poznański 0.45 — Bank Przemysłowców 3.00, Bank Zw. Sp. Zarob 6.00—0.00, Polski Bank Handl. Poznań 2.00, Poznański Bank Ziemian 2.40, Bank Młynarzy 0.35, Arkona 1.32, Barkowski 0.60 Brzeski Auto 0.00, Cegielski 0.55 Centrala Skór 1.40, Cukrownia Zduny 0.00, Goplana 4.60 [illegible] 1.30, Hartwig Kantorowicz 3.00—3.10 Herzfeld Viktorius 4.20—0.00, Iskra 0.40, Lecznica 0.00, Lubań 67.50, Dr. Roman May 25.00, Młynotwórnia 0.00, Młyn Poznański 4.50, Młynotwórnia 0.00, Pendowski 0.23, Płótno 0.25, Poznańska Sp. Drzewna 1.10 0.00, Przemysł Drzewny 0.00, Starogardzka Fabryka Mebli 0.00 Tri 1-II 9.50, Wisła 0.00, Wytwórnia Chemiczna 1-II 0.30, Zjednoczone Browary Grodziskie 2.75, Marynin 0 [illegible] 2.10, Wojciechowo Tow. Akc. 0.18, Bony złote 0.96.50—0.97.

Z giełdy wiedeńskiej. Zieleniewski 126 Apollo 0.00, [illegible] Gal. Karpaty 147.9 Galicja 1285 Schodnica 718 Siersza 63 Śląsk 77.9 [illegible] 16.0, Goleszów 0.00, Lubań 1.100, Bank Hipoteczny 0.00 [illegible] Browary Lwowskie 773.00 Bank Dyskontowy Warszawski [illegible] 14.00—14.02, Nafta Polska 0.00, Żeg. — T. P. G. 0.00.

NOTOWANIA DEWIZ I WALUT.

[illegible]

WIEDEŃ 16.12 (PAT). Dewizy: Warszawa [illegible]

[illegible]

PRAGA 16.12 (PAT). Dewizy: Amsterdam 13.73.00, Berlin 800,— Chrystjanja — Kopenhaga —, Sztokholm —,—, Zurych 657.78 Londyn 160.05.00 Nowy Jork 33.90, Wiedeń 4.69.75 Paryż 183.25 (0)

GDAŃSK 16.12 (PAT). Giełda [illegible] w guldenach gdańskich. Gotówka 100 marek rentowych [illegible] (128.796, 100 zł. 103.39—103.91 Telegraficzne wypłaty na Londyn 25.21—25.31 Berlin 127.455 -128.295, Zurych —,— Warszawa 102.87—103.— Nowy York —,—.

BERLIN 16.12 (PAT). Giełda dewizowa. Notowania w markach złotych (1-sza liczba gotówka druga czeki). Złoty polski 80.95, lei rumuńskie 2.12, dolary 4.185, funty st. 19.625, franki franc. 22.62, Holandja 169.19—169.61, Buenos Aires 1.62 — 1.63, Belgja 20.5—20.55, Norwegja 63.42—63.58, Danja 73.52 — 73.70 Szwecja 112.90—113.24 [illegible] 18.11—18.15 Londyn 19.62 19.73 Nowy York 4.19—4.22, Paryż 22.59—22.69 Szwajcarja 81.21—81.41, Hiszpanja 59.03—59.17, Portugalja 18.88—19.92, Tokio 1.648—1.612, Praga 12.69—12.73 Sofja 3.025—3.035, Budapeszt 5.725—5.725, Gdańsk 78.05—78.25, Rio de Janeiro 0.478 — 0.480, Jugosławja 6.25—6.27.

PARYŻ, 16.12 (PAT). Dewizy. Niemcy — Anglja 87.23, Ameryka 18.61, Belgja 92.17, Holandja 749.00, Włochy 8.20, Szwajcarja 363.00, Hiszpanja 262.00, Praga 56.10, Wiedeń 26.25, Rumunja 9.35

LONDYN 16.12 (PAT). Nowy York 4.68.87 Francja 87.19.50, Belgja 94.52.1/2 Włochy 108.81, Szwajcarja 24.21.1/2, Hiszpanja 33.35.50, Portugalja 2.40, Niemcy —,— Austrja — —.

NOWY YORK, 16.12 (PAT). Kurs dzienny 3.00 pr. Przekaz na Londyn 4.70.75, na 60 dni 4.67.65, na Paryż 5.46.50, na Amsterdam 40.12, na Kopenhagę 17.55, na Pragę 3.00,53 Berlin 23.80—23.82

GIEŁDY ZBOŻOWO - TOWAROWE.

Zboże.

POZNAŃ, 16.12. Żyto 20.50—21.50 Pszenica 22.75—24.75 Jęczmień —,—,—, Jęczmień browarowy 22.50—24.50, Owies 21.00—22.00, Mąka żytnia 70 proc. 28.50—30.50, Mąka pszenna 65 proc. 35.00—40.00, Mąka żytnia 65 proc. 31.00—30.00, Otręby żytnia 14.25, Otręby pszenne 00.00, Rzepak i rzepik 0.00, Łubinek 00.00, Groch polny 19.00—23.00, Groch Victoria 27.00—32.00, Seradela 12.50—14.50, Ziemniaki fabryczne [illegible] Ziemniaki jadalne 0.00—0.00, Koniczyna czerwona 00.00, Koniczyna biała 00.00, Słoma żytnia luźna 1.75—1.90, Słoma żytnia prasowana 3.00—3.15, Siano luźne zł. 4.60—5.60, Siano prasowane 6.80—7.80.

BERLIN 15.12 (PAT). Giełda zbożowa. Pszenica miejscowa 220—226, żyto miejsc. 218 — 211, jęczmień zimowy 193 — 207, jęczmień letni 240—265, owies miejsc. 175—187, mąka pszenna 30.00—33.00, mąka żytnia 30.33—31.25, otręby pszenne 14.60—14.75, otręby żytnie 12.90—13.00, rzepak 3.95—4.00, siemię lniane 4.20—4.25, Groch Victoria 30.00—32.00, jadalny 21.00—22.00, na paszę 18.50—20, peluszka 16.00—16.50, fasola 20.00—20.50, wyka 18.50—19.50, łubin niebieski 12.00—13.00, łubin żółty 15.00—16.00, seradela stara 10.00—11.00, nowa 14.00—16.00, makuchy rzepakowe 17.00—17.50, lniane 26.00—00.00, słoma pszenna, żytnia, prasowana 1.15 — 0.00, owsiana 0.95 — 0.00, siano dobre 2.35 — 3.15, handlowe 2.10 — 2.20, [illegible] kartofle białe 1.80 — 0.00, czerwone 2.10, żółte 2.70 — 0.00.

CHICAGO 16.12 (PAT). Pszenica na grudzień 165.7/8, na maj 168.75, na lipiec 148.1/4, kukurydza na grudzień 125.1/8, na maj 132.3/8 na lipiec 13.50, owies na grudzień 58.75, na maj 64.3/8, żyto na grudzień 14.—, na maj 14.— [illegible] na [illegible] 14.7/2 na maj 14.7 [illegible] na styczeń 15.0—, boczki na [illegible] 14.95 na maj 14.7 [illegible] 14.50 [illegible] 7.75 [illegible] 9.15 [illegible] 9.45 [illegible] do Chicago 6.000 na Zachód 229.00.

Metale.

BERLIN 16.12 (PAT). Giełda metalowa za 100 kg. Notowania w markach złotych. Miedź elektrolityczna [illegible] 138.25. Miedź oczyszczona (99—99.3 proc.) 127—128 [illegible]

[illegible]

LONDYN 16.12 (PAT). [illegible]

[illegible] fam 9.9, platyna 510, srebro 33.15/16, srebro na dostawę 33.1/8 złoto 2.95.

NOWY YORK 16.12 (PAT). Srebro zagraniczne 67.3/8, miedź elektrol. 14.1/4, cyna 55.87, ołów 9.62, cynk 6.97, żelazo 22.25 [illegible]

Bawełna.

LIVERPOOL 16.12 (PAT). Bawełna. Otwarcie: styczeń 12.98 marzec 13.03, maj 13.12, lipiec 13.10.

LIVERPOOL 19.12 (PAT). Havas. Bawełna. Zamknięcie: grudzień 13.02, luty 13.07, kwiecień 13.15, czerwiec 13.19, lipiec 00.00 wrzesień 1299, październik 12.82 listopad 12.73.

BREMA 16.12 (PAT). Targ bawełny. Zamknięcie 25.85.

GIEŁDY POZAGIEŁDOWE.

Tendencja dla akcyj słabsza dla Listów mocna.

Waluty.

Dolar 5.19.00.
Złoto 2.72.00.
Srebro 1.90.50
Bilon 0.10.

Akcje oficjalne.

Bank Dyskontowy 5.10, Bank Handlowy 3.00, Bank dla Handlu i Przemysłu 0.00, Bank Przem. we Lwowie 0.00 Bank Sp. Zarobkowych 0.00, Serafu 0.00, Kijewski 0.00, Puls 0.00, Zeiers 0.00, Elektryczność 1.73, Siła i światło 0.48, Chodorów 0.00, Czersk 0.35, Częstocice 2.02, Gostawice 0.00, Warsz. Tow. Fabr. Cukru 3.32, Warszawskie Towarzystwo Kopalń Węgla (100) 7.83, (30) — zł. [illegible] 0.00, Polska Nafta 0.00, Cegielski 0.34, Lilpop 0.73, Modrzejów 4.25 — 0—, drobne odcinki 0.00, Norblin 0.00, Ostrowiec 6.35, Parowozy 0.00, Rudzki 1.18, V em. 0—, Starachowice 2.05, Zawiercie 6.5. 00.00 [illegible] 00.00 Żyrardów (stare —,—), młode 12.20, Borkowski 0.91, Jabłkowski 0.00, Haberbusch 4.93, Klucze 0—, Spirytus 2.65, Splewa 0.00, Nobel 0.02, Pocisk 0—, Sole potasowe 0—, Pol. Tow. Elek. 0—, Zieleniewski 0.00, Trans. [illegible] Żegluga 0.— Bank Zachodni 1.65 VI em. 0.—, Michałów 0.03, Łazy 0.—, Synd. Roln. Warsz. 0.—, Wildt 0.—, Firlej 0.00, Polski Przem. Naftowy 0.—, Ursus 1.1 II em. 0.03, Suchedniów, — Pustelnik 0.00, Fitzner 0.00.

[illegible] 4½ proc. 22.20, Listy Miejskie 5 proc. 17.30, Listy Miejskie 4½ proc. 14.00.

Co powinieneś kupić dziecku swemu na gwiazdkę?

Wydaną nakładem Ligi Obrony Powietrznej Państwa piękną książkę gwiazdkową p. t.

„Maciek I-szy, Król powietrza“

niezwykłe przygody bohaterskiego chłopca-lotnika

napisał K. A. Czyżewski, ilustrował Z. Grabowski.

Cena 5 złotych w oprawie.

Kupujcie wszyscy! Żądajcie wszędzie!

Prenumeratorom „Kurjera Polskiego“ wysyłamy za zaliczeniem pocztowem, nie licząc kosztów przesyłki.

Do nabycia w Administracji „Kurjera Polskiego“ Szpitalna 12.

Z Puszczy Kurpiowskiej.

Sprawa utworzenia odrębnego powiatu Kurpiowskiego.

(Dokończenie)

Wiece, urządzane w gminach kurpiowskich, przeważnie noszą charakter kaptowania sobie zwolenników drogą wywoływania chwilowych efektów, bez względu na uczciwość partyjną. Mówi się dużo, a bardzo często o rozpoczynającym się już porodzie powiatu kurpiowskiego. Przypuśćmy nawet, że projekt utworzenia powiatu kurpiowskiego ma swoich zwolenników i poparcie, to jednak, czy pożądanem jest stwarzanie dla rządu nowych trudności koło wynalezienia odpowiednich budynków na pomieszczenie biur i urzędników? Przecież Myszyniec w ¾ ucierpiał wskutek działań wojennych i do dziś dnia nie jest odbudowany.

Oddzielny powiat kurpiowski byłby kulą u nogi, gdyż wszelkie operacje podatkowe nie zdołała utrzymać odrębnej administracji powiatowej, nawet najbardziej oszczędnie prowadzonej. Urzędy Gminne są bez gotówki, a cóż dopiero byłoby, gdyby naprawdę wydzielić krainę „piachów i chojne". Program maksymalny na najbliższą przyszłość dla wszystkich urzędów: pogodzić wydatki z dochodami, pomijając kwestje inwestycyj.

Stwarzanie podobnego „raju" — to twór bez mózgu który w rzeczy samej będzie splotem najrozmaitszych zagadnień zawiłych nie dających się odrazu ująć i rozwiązać, a stanie się polem doświadczalnem dla ludzi ad hoc przydzielonych na stanowiska kierownicze.

Z punktu widzenia socjalnego należało te „biedę" zespolić, przyjrzeć się zbliska i przyjść im z pomocą, ulepszyć warunki pracy przez skomasowanie działek ziemi, wskazać jak wyzyskać ziemię, uprzystępnić dowóz nawozów sztucznych, podnieść hodowlę bydła i t. p. Tu jest wdzięczne pole do pracy dla pp. posłów, przyznać trzeba, że to praca trudna, praca fachowca, no i w dodatku mało popłatna, bo wymagająca dużo zachodów i zabiegów, zaś wizjonerstwo [illegible] nie wymaga nakładu sił i przygotowania.

W skład powiatu kolneńskiego wchodzą gminy kurpiowskie biedne i gminy o lepszej konjunkturze, a zatem kwestja dotacyj ze skarbu państwa całkowicie odpada, jednak prędzej czy później wysunęłaby się ona przy innem ukształtowaniu powiatu.

Jeżeli chodzi o prawdę, to właściwie nie Kurpiom jest źle przy Kolnie, a gminom bliżej położonym Łomży, które już poczyniły wstępne kroki u władz wyższych celem przyłączenia się do powiatu łomżyńskiego. Ludność musi wiedzieć, czy żyć będzie jak dotąd, tylko przy inteligentnie obmyślanym planie działania, przystosowanym do środków podatnika, czy też będzie trzymana nadal w stanie naprężenia o mającem się odbyć wkrótce rozgraniczeniu gmin zamożniejszych od biedniejszych. Jednolitość naszej administracji musi być zachowana, żeby nie stwarzać z państwa jakiegoś austrjackiego amalgamatu dzielnic. Prowizorja mogą tylko zaszkodzić, zaś zadaniem jednostek kierowniczych jest zdobyć dla instytucyj należny szacunek.

F. Norski

Kolno dn. 12 XII 1924 r.

Jak żyje robotnik w Bolszewji.

W tygodniku Hasło znajdujemy niżej podany artykuł J. Lubowickiego:

Jednym z najlepszych barometrów sytuacji gospodarczej robotników jest analiza budżetów robotniczych.

Budżety te dadzą nam wyraz zamożności robotnika rosyjskiego, o tyle wszakże dokładny, o ile sowiecka statystyka odpowiada rzeczywistości, co nie zawsze, niestety, ma miejsce.

Posiadane źródła, które w „Prawdzie" przytacza S. Strumilin, ujawniają, że robotnik zarabiał

Miesięcznie

Rok	w towarach	w złocie
1913	25 rb. —	
1918	8 „ 99 kop.	
1919	5 „ 77 „	—
1920	6 „ 60 „	—
1921	6 „ 95 „	
1921-22	7 „ 30 „	
1922-23	12 „ 40 „	20 rb. 50 k.
1923-24	16 „ 65 „	35 „ 80 „

Przerachowawszy sumę 35 rb. 80 k. na naszą walutę, otrzymamy 95 zł 23 gr. jako miesięczny zarobek robotnika.

Jasnem jest, że takie zarobki, a zwłaszcza z lat 1918 — 1922 nie mogły absolutnie wystarczyć nietylko dla rodziny robotniczej, ale i dla jednej osoby, więc robotnicy więcej musieli wydawać niż zarabiali. Przewyżka rozchodu nad dochodem, niedbała gdzieniegdzie i czasom przedwojennym w rozmiarach 4 — 5% w r. 1918 doszła do 50%, w 1919 r. w Krasnodarze wynosiła 154%, a w Charkowie 191%. W r. 1921 w Leningradzie — około 150%. Spadek różnicy rozpoczyna się dopiero w r. 1922, aż dochodzi, jeżeli wierzyć źródłom sowieckim, do 8% zaledwie w lipcu i sierpniu 1924 r.

Deficyt w swym budżecie pokrywał robotnik sprzedażą urządzenia domowego, a nawet sprzedażą maszyn fabrycznych, choć głównie innych drobniejszych środków produkcji, stanowiących dobro państwa sowieckiego. Pomimo to dochód uzyskiwany niezawsze wystarczał na zaspokojenie najkonieczniejszych potrzeb życia.

Największą pozycję w wydatkach robotnika stanowią oczywiście wydatki na pożywienie, które w okresie przedwojennym pochłaniały 40% dochodu. W okresie rządu bolszewickiego wydatki „na życie" wzrosły w 1918 r. do 70%, a nawet więcej. Dopiero w końcu r. 1922 i na początku 1923 r. zaczyna się spadek, dochodzący (według źródeł sowieckich) do 44% w listopadzie 1923 r. jednocześnie ze zwiększeniem ilości środków odżywczych na osobę. Ostatnie [illegible] poniższe zestawienie:

Rok	Miesiące	Ilość kalorji	Stosunek
1918-19	—	2610	67
1919-20	V — V	2553	66
1920-21	X — IV	2580	65
1921-22	— —	2540	63
1922-23	X — II	2720	80
1923-24	II	3330	83

Rozchody budżetu robotniczego w listopadzie ub. roku rozpadały się na następujące pozycje:

1)	pożywienie	rb. 17.38 k.	44.1%
2)	ubranie	„ 9.93 „	25.2 „
3)	opał	„ 3.85 „	9.8 „
4)	mieszkanie	„ 2.08 „	5.3 „
5)	wydatki obyw.-polityczne	„ 1.13 „	2.9 „
6)	urządzenie dom.	„ 0.77 „	2.0 „
7)	kulturalno-oświatowe wydawnict.	„ 0.80 „	2.0 „
8)	tytuń i zapałki	„ 0.68 „	1.7 „
9)	hygiena i leczenie	„ 0.55 „	1.4 „
10)	pomoc rodzinie	„ 0.45 „	1.1 „
11)	spirytus, wódka	„ 0.27 „	0.7 „
12)	wyd. religijne	„ 0.02 „	0.1 „
13)	różne	„ 1.52 „	3.7 „
	razem	rb. 39.43 k.	100%

W powyższym wykazie zwraca uwagę niski wymiar wydatków religijnych, na wódkę i na mieszkanie.

Dostawcą robotnika-spożywcy jest nadal przeważnie kupiec prywatny. W marcu—sierpniu r. b. robotnik 2/3 swoich zakupów czynił na rynku prywatnym, a resztę w kooperatywach lub magazynach państwowych. Procent kupna na rynku prywatnym maleje, gdyż kooperatywy i magazyny państwowe udzielają kredytu, coprawda bardzo drobnego.

Z danych powyżej przytoczonych można wyciągnąć te niewątpliwe wnioski, że obecna sytuacja gospodarcza robotnika rosyjskiego w porównaniu z okresem pierwszego, drugiego, lub trzeciego roku po rewolucji, uległa zmianie na lepsze, pomimo to jednak nie może być porównywaną z sytuacją robotnika któregokolwiek z państw europejskich, i to tem więcej, że statystyka rosyjska przedstawia istniejący stan rzeczy niedokładnie, obrazując go tendencyjnie w jaśniejszych barwach, niż w rzeczywistości, oraz ograniczając się przeważnie do większych miast, gdzie robotnik ma wyższe płace niż w mniejszych, — nie daje więc dokładnego pojęcia o istotnej i faktycznej doli robotnika rosyjskiego.

Cyfry powyższe wszakże o tyle są charakterystyczne, że wykazują choć w grubszych zarysach linje rozwojowe płac robotniczych w okresie władztwa bolszewizmu, będącego najściślejszem wcieleniem w życie zasad marksowskich.

Krakowskie Towarzystwo Wzajemnych Ubezpieczeń
Oddział główny w Warszawie, Plac 3-ch Krzyży 8
Najstarszy Zakład Ubezpieczeniowy w Rzeczyposp. Polskiej
Założony w 1860 roku.
PRZYJMUJE UBEZPIECZENIA: od ognia, gradu, kradzieży z włamaniem i rabunku
UBEZPIECZENIA na życie kapitałów i rent
UBEZPIECZENIA od następstw nieszczęśliwych wypadków dla wszelkich kategorji osób, jako ubezpieczenie pojedyncze, albo zbiorowe personelu przedsiębiorstw przemysłowych, stowarzyszeń sportowych, młodzieży szkolnej
UBEZPIECZENIA od wypadków na kolejach, etc.
UBEZPIECZENIA od odpowiedzialności cywilnej właścicieli przedsiębiorstw wszelkiego rodzaju, nieruchomości miejskich, gospodarstw rolnych, właścicieli hoteli, pensjonatów, samochodów, motocykli, teatrów, aptek etc.
UBEZPIECZENIA samochodów (autocasco) od szkód powstałych skutkiem rozbicia, uszkodzeń ognia, kradzieży, rabunku.
Dogodne dla ubezpieczających warunki ubezp., umiarkowane taryfy i opłaty. Udział w zyskach Tow. (za 1923 r. wypłacono dewidendę we wszystkich działach w wysokości 20 proc. premji)
ZGŁOSZENIA ubezpieczeń przyjmuje
N. RACKI
Generalna Reprezentacja w BIAŁYMSTOKU,
ul. Jurowiecka № 23 tel. 152.
189

Polska Drukarnia w Białymstoku Sp. Akc.
ul. Warszawska Nr. 61, tel. 273.
Wykonywa wszelkie roboty w zakres drukarstwa wchodzące.
PRZY DRUKARNI
INTROLIGATORNIA I FABRYKA KAJETÓW
CENY UMIARKOWANE
Zamówienia przyjmują się od godz. 8 rano do 6 wiecz. w drukarni, jak również mogą być dawane przedstawicielowi naszemu poza drukarnią.
WYKONANIE ROBÓT AKURATNE.

Zamiast TRANU dla dzieci oraz osób wątłych i anemicznych
poleca się znany od lat wielu
JECOROL
MAGISTRA A. Bukowskiego
Regestr. M. Z. P. № 214
Laboratorjum chemiczne Apteki, Warszawa, Marszałkowska 54, telefon 13-19.
147
Sprzedaż w aptekach i skł. aptecz. Wystrzegać się naśladownictwa.
Uwaga: wszystkie wyroby naszego laboratorjum są zaopatrzone w czerwony podpis „A. Bukowski" i markę ochronną: trójkąt ze statywą.

NAUKA w KOMPLETACH
dla dzieci ze sfer inteligentnych
ul. Waszyngtona Nr. 7 m. 2.

INFORMATOR
SKŁAD FUTER
F. JANKIELEWICZ
Sienkiewicza № 16.
Wielki wybór — foki, lisy, małpy, krety, karakuły i inne.

Popierajcie L. O. P. P.

Ogłoszenia drobne.

Do majątku Białostoczek potrzebny ekonom kawaler, — adres: ul. 3-go Maja № 21, Wacław Malinowski w Białymstoku. 170

Zgubiono legitymację Żywolewskiej Julianny wydaną przez Zarząd Kasy Chorych w Białymstoku. 192

[illegible]: miejscowa — Złp. 4.50 — zamiejscowa wraz z przesyłką — Złp. 5.00 — zagraniczna — Złp. 8.00.
[illegible]: za wiersz milimetrowy — szerokość szpalty redakc. w tekście — Złp. 0,40 — zwyczajne — Złp. 0,16 — drobne za wyraz — Złp. 0,12. Ogłoszenia [illegible] i zagraniczne kosztują o 50 proc. drożej, zamiejscowe terminowe o 25 proc. drożej. Od cen powyższych udziela się rabat 25 proc. instytucjom społecznym i poszukującym posad. Układ ogłoszeń [illegible].
Wydawca i redaktor [illegible]
Polska Drukarnia w Białymstoku Sp. Akc. ul. Warszawska 61.